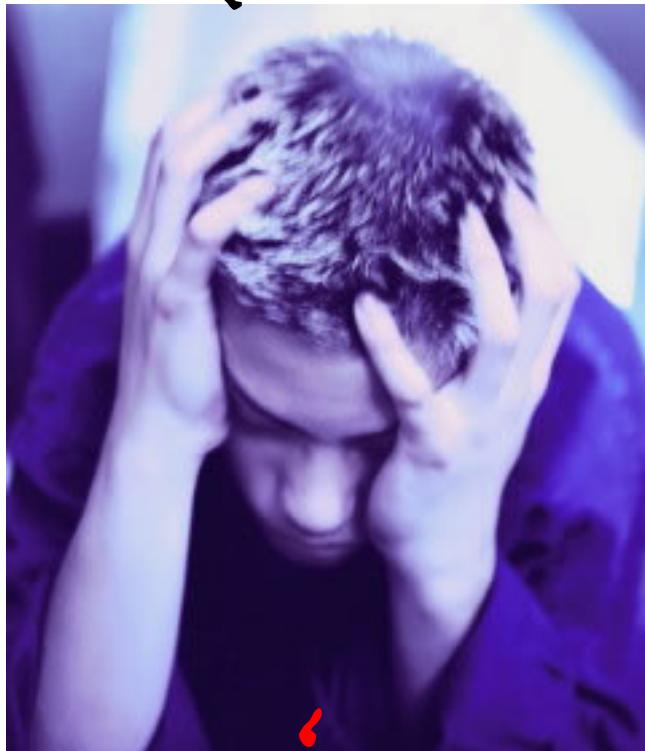

ZHUQiDOX IV

วิกฤตการณ์
พ่อแม่ไม่สั่งสอน

คำนำ

“เล่าหนังสือ” ฉบับใหม่จากแรงกระแทกใจกับ Revolutionary Wealth ของ Alvin - Heidi Toffler น่าจะเป็นฉบับส่งท้ายปี 2006 แล้ว ถ้าไม่มีเล่มอื่นมากระทบกระเทือนความคึกในอารมณ์ของผมนึก ...

Alvin - Heidi Toffler คือ 2 ผู้เฒ่าสามี-ภรรยาที่เป็นนักคิดนักเขียน ที่ผมติดตามผลงานของพวกเขาตั้งแต่ตอนที่ได้อ่าน The Third Wave ที่มีการแปลเป็นภาษาไทยว่า “คลื่นลูกที่สาม” อันได้กลายเป็นคำฮิตติดปากของใครต่อใครหลายๆ คนในเวลาหลายปีที่ผ่านมา ... โดยเฉพาะแนวคิดเรื่อง Knowledge Based Economy ของพวกเขาที่นำเสนอไว้ตั้งแต่เมื่อกว่า 10 ปีก่อน (ถ้าจำเวลาไม่ผิดนะ) ที่มีใครบางคนพยายามจะบอกว่าเข้าอกเข้าใจจะเต็มประดาขนาดอ้างตัวว่าชั้นอาสามาขับเคลื่อนให้บ้านเมืองรอดวายอยู่ในเวลานี้

ผมเชื่อว่าตัวเองพอที่จะนึกภาพของความวุ่นวาย และความสับสนอย่างสิ้นหวังของสังคมในปัจจุบันออกมาได้อย่างลงตัว จากแนวคิดที่เอ่ยถึงในหนังสือเล่มล่าสุดของผู้เฒ่าทั้งสองท่าน และทวนนึกไปถึงหนังสือเล่มล่าสุดของนักคิดระดับโลกอีกคนอย่าง Dr. Edward de Bono ในหนังสือเรื่อง H+ : The New Religion ที่อ่านสอดแทรกกระหว่างการแกะเนื้อหาของหนังสือเล่มโตอย่าง Revolutionary Wealth ... มันมีบางอย่างในนั้นที่เชื่อมโยงถึงกันอย่างน่าประหลาด

คิดว่าน่าจะไม่มีคำตอบเรื่องใดๆ ของเนื้อหาจากการ “เล่าหนังสือ” ใน episode ก่อนหน้าทั้ง 3 ฉบับ เพราะจู่ๆ ผมก็นึกพูดเอาคำว่า “วิกฤตการณ์พ่อแม่ไม่สั่งสอน” ขึ้นมาอย่างนั้นเอง ... มันเป็น “อารมณ์ดิบ” ที่ผลุดขึ้นมาหลังจากได้อ่านพบข้อความบางตอนในหนังสือเล่มดังกล่าว ซึ่งผมก็จัดการคัดลอกมาไว้ทั้งท่อนในเอกสารฉบับนี้ แม้ว่ามันอาจจะไม่ใช่ประเด็นหลักที่ Alvin - Heidi Toffler ตั้งใจจะนำเสนอ แต่มันได้สะท้อนมิติทางสังคมบางแง่มุมไว้อย่างน่าสนใจ ... เป็นภาพสะท้อนที่บางครั้งพวกเราเองกลับลืมที่จะนึกถึง เพราะมันเป็นเรื่องใกล้ตัวมากๆ จนเป็นไปได้ว่าน่าจะถูกละเลยไป ด้วยเหตุผลที่มันเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดตัวเลขใดๆ ทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าในระดับบุคคล, ระดับชาติ หรือระดับสากลโลก ...

สังคมได้ก้าวมาถึงจุดที่น่าจะตระหนักได้ว่า พวกเราได้พัฒนามาไกลสุดกู่ ไกลจนพบเห็นทางที่ตีบตัน แต่ก็ไม่รู้ว่าจะหันกลับกันยังไร ... นั่นอาจจะเป็นที่มาของความสับสนอลหม่านที่พวกเราประสบอยู่ในเวลานี้ ... ไม่เฉพาะแต่ในสังคมไทยเท่านั้น เพราะผมเชื่อว่ามันน่าจะอยู่ในอากาศเดียวกันทั้งโลกเลยทีเดียว ... สังคมที่ขับเคลื่อนด้วย “ระบบทุน” ... “ระบบเศรษฐกิจต้องมีผลตอบแทน” ... ระบบที่ “น้ำใจ” เป็นลี “น้ำ-เงิน” เพียงลีเดียว !!

ณ วันนี้ ผมยังเชื่อว่า ไม่น่าจะมีใครบอกได้ว่าสังคมควรจะก้าวต่อไปยังไร ไม่แม้แต่ Alvin - Heidi Toffler ผู้เป็นเจ้าของผลงานหนังสือเล่มที่ผมเอ่ยถึง ... ไม่แม้แต่นักคิดระดับโลกอีกหลายๆ ท่าน ... ไม่แม้แต่นักคิดระดับแนวหน้าของประเทศไทย ... ทุกคนกำลังวุ่นวายอยู่กับการคิดค้นและนำเสนอทางเลือกต่างๆ เพื่อที่จะช่วยบรรเทาปัญหาที่กำลังรุมเร้าสังคมโลกในปัจจุบัน ... ไม่มีใครรับประกันได้ว่ามันคือทางเลือกที่ดีที่สุด ไม่มีใครรับประกันได้ว่า แนวคิดของตนจะได้รับการตอบรับและปฏิบัติตามกันอย่างเอาจริงเอาจังจนถึงที่สุด ... พวกเรากำลังอยู่ในสังคมที่แปลกแยก ขาดความไว้วางใจ เชื่อใจ ขาดความปรองดอง ขาดความเชื่อถือในระดับปัจเจก และกำลังจะขาดความเชื่อถือในระดับองค์กรทางสังคมทั้งหมดพร้อมๆ กัน ...

ผมก็ทำได้แค่เล่าสู่กันฟังเท่านั้น ที่เหลือก็ต้องเป็นหน้าที่ของคนอ่านต้องไปคิดต่อเอาเอง ไม่ได้สลักสำคัญอะไรว่าใครจะเชื่อหรือคิดเหมือนอย่างผม เพราะสังคมได้หมดความเชื่อถือในระดับปัจเจกไปนานแล้ว “การคาดหวัง” ว่าจะได้รับ “การรับฟัง” อย่างวางใจจากใครๆ ในยุคปัจจุบัน ผมถือว่าเป็น “ความเพ้อเจ้อแห่งศตวรรษที่ 21” ... ซึ่งบังเอิญว่าผมเป็นพวกไดโนเสาร์ที่ไม่นิยมความทันสมัยขนาดนั้นซะด้วย :-)

ก็ยอมรับอยู่อย่างหนึ่งว่า ผมอ่านหนังสือน้อยลงในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะตะบันไปเยอะในปีก่อนหน้า หรือ

วิกฤตการณ์พ่อแม่ไม่สั่งสอน

อาจจะเป็นเพราะผมเกิด "เซ็งซี่หน้า" ใครต่อใครหลาย ๆ คน จนไม่อยู่ในอารมณ์สนุกพอที่จะเขียน ซึ่งอาจจะส่งผลให้งานออกมาเป็นแนว "หยาบคาย" ไม่ใช่ "หยาบโลน" เหมือนอย่างทุกครั้ง ... เพราะงั้นจึงหันเข้าหาหนังสือแนวธรรมะเพื่อกำจัดสวะทางอารมณ์อยู่พักเล็ก ๆ ... ซึ่งก็ช่วยได้ไม่เยอะหรอกครับ :-P ... พอคันอารมณ์หนัก ๆ เข้า มันก็ต้องเอากันอีกซักภาคอยู่ดีแหละน่า

ระบายไว้ด้วยความหลงตัวเองอย่างสูง

Mr. Z.,

กรุงเทพฯ : 04.07.2006

เหตุอันเนื่องมาจาก โถชักโถเยี่ยว

“How productive would your workforce be if someone hadn’t toilet-trained it?”

THE POTTY TEST

The assertion that the money economy could not survive ten minutes without inputs from the prosumer economy is not a wild exaggeration. “Ten minutes” may overstate the case. But the basic point is valid.

Every single day, some part of the workforce retires or dies and has to be replaced. One generation moves in as another exits the ranks of labor. Were this process ever stop, the paid economy at some point would come to a screeching - or whining - halt. There would be no one left to work for pay, and what Marxist economists call economic “reproduction” would cease. Survivors would have to revert entirely to prosuming necessities, as our remote ancestors did.

This explains why the money economy depends so completely on the most elemental form of prosuming in society : Parenting. Parents (or their surrogates) have always been the primary agents of socialization and acculturation, preparing each new generation to fit into the existing social order and its economy.

Employers rarely recognize how much they owe to the parents of their employees. We have often made this point to corporate managers by asking a simple, if indelicate, question : *“How productive would your workforce be if someone hadn’t toilet-trained it?”* We call it “the potty test.”

Employers normally take this for granted, but, in fact, someone did that training. Almost certainly a mom. Of course, parents do more than merely housebreak their children. They spend years - and enormous amounts of caloric energy and brain effort - trying to ready their young for the years of toil that lie ahead. More broadly, they give children tools needed to work with other people, not the least of which is language.

How productive would workers be who could not communicate in words? Language is so basic a human skill that it, too, is taken for granted. It is particularly important in the money economy, doubly so in one based on knowledge.

While we may, as a species, be wired up to learn language, we actually acquire the necessary skills at home as children, by listening to and talking with our family members. Mothers and fathers are the first teachers. They are the primal prosumers - without whose contributions we can barely imagine an economy of paid producers.

More boardly, how productive would an economy be if parents did not transmit culture - the rules of behavior that make it possible for humans to work together in teams, groups and communities?

Young people entering the labor force today typically need far more preparation than their predecessors, who worked mainly with their hands. *Employers complain incessantly about the lack of appropriate workforce preparation. They demand more math and science, more standardized tests. Yet the main failure in the workplace is not just a result of inadequate job skills.*

It is a more general failure of culture - of confused and self-destructive values, lack of motivation, poor interpersonal skills, inappropriate images of the future. All these problems hamper the development of job skills. ***How much productivity in the money economy is lost when people fail as parents?***

Someday, if the economy ever attains the science-fictional capacity to operate autonomously without people, or humans attain immortality, parenting may become economically unnecessary. Until then, at the deepest level, production is life-and-death dependent on the unpaid exertion of billions of parent prosumers.

ผมตัดสินใจยกมาทั้งตอนของข้อความที่พบเห็นในหนังสือ Revolutionary Wealth ซึ่งอยู่ในช่วงกลางๆ ของเล่มมีคำประหลาดๆ ที่ Alvin Toffler แก่ผู้ขึ้นมาเองคือคำว่า "prosumers" ที่แกรวมเอาคำว่า producer กับคำว่า consumer เข้าไปได้ด้วยกัน ในความหมายว่า "ผู้ผลิตเพื่อบริโภคเอง" ซึ่งผมอยากจะบอกว่ามันมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า DIYers ซึ่งหมายถึงชนชาว "Do It Yourself" ซึ่งเป็นกลุ่มสังคมที่กำลังเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน ... ในกรณีที่หยิบยกขึ้นมาของ Alvin Toffler ถือว่า "การเป็นพ่อแม่" คือลักษณะของ prosumers หรือ DIYers ประเภทหนึ่ง และเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ "โลกทุนนิยม" ได้ละเลยมองข้ามไปเป็นเวลาร่วมศตวรรษมาแล้ว !!

มันเป็นมุมมองและการตั้งคำถามที่น่าตกใจเมื่อเขาถามว่า "ผลิตผลของโลกทุนนิยมจะสูญหายไปมากน้อยเท่าไรถ้าผู้คนในสังคมล้มเหลวในหน้าที่ของการปฏิบัติตัวเป็นพ่อเป็นแม่?" ... หรือถามว่า "ประสิทธิภาพของบุคลากรจะเป็นอย่างไร ถ้าไม่มีใครเคยสอนให้พวกเขารู้จักวิธีการขบถบ้าง?" ... ผมเชื่อว่านี่คือภาพสะท้อนที่แท้จริงของสาเหตุแห่งความล้มเหลวในระดับสากล มันคือรากเหง้าที่เสียหายทางวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันได้ลุกลามจนกลายเป็นความไม่มีประสิทธิภาพของบุคลากรแทบทุกระดับทั่วโลก ... ไม่ใช่เรื่องของความล้มเหลวของระบบการศึกษาอย่างที่หลายๆ คนพยายามจะตีความให้เป็นอย่างนั้น ... การที่ครั้งหนึ่งสถาบันการศึกษาดูคล้ายกับจะมีประสิทธิภาพที่ดีกว่านี้ นั่นเป็นเพราะโครงสร้างทางสังคมในระดับครอบครัว ยังมีความแข็งแกร่งกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันต่างหาก พวกเรากำลังก้าวย้อนกลับไปสู่ยุคของ The Original Sin ของ Adam กับ Eve ... เป็นการถอยหลังลงนรกอย่างสุดกู่ ไม่ใช่แค่การถอยหลังลงคลองอย่างที่บางคนพยายามเรียกให้มันฟังดูน่ากลัวน้อยกว่า :-)

ขอเว้นเรื่อง The Original Sin ไว้ก่อน เพราะเดี๋ยวจะลากยาวจนเผลอไปนอกเรื่อง :-P ... ใน "สังคมทุนนิยม" ที่มองทุกอย่างว่า "ต้อง" มีผลตอบแทน หรือ "ต้อง" วัตถุประสงค์ในเชิงปริมาณทางเศรษฐกิจ ได้บั่นทอนจิตวิญญาณของน้ำจิตน้ำใจ และความเอื้อเฟื้ออาทรระหว่างผู้คนในสังคมลงไปทีละเล็กละน้อย นับตั้งแต่วันที่มันเริ่มได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมทางสังคม ... กระแสอันเชี่ยวกรากของการไขว่คว้าแสวงหาความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ได้กระชากความคิดของผู้คนให้หมกมุ่นอยู่กับเรื่องของผลประโยชน์ และค่าตอบแทนที่จับต้องได้เพียงแง่มุมเดียว จนท้ายที่สุดเราก็ได้เห็นสังคมที่พ่อแม่ปล่อยให้ลูกๆ อยู่กับคนงานที่แสวงหาผลตอบแทนเช่นกัน หรือไม่นั้นก็อยู่กับสถานรับเลี้ยงเด็กที่ต้องว่าจ้างด้วยเงินตราและผลประโยชน์ โดยสถานที่เหล่านั้นก็จะสนองตอบด้วยเงื่อนไขและบริการที่พ่อแม่ทั้งหลายน่าจะกลับมาประเมินว่าที่ไหน "คุ้มค่าเงิน" มากกว่ากัน ... เด็กๆ ใช้ชีวิตอยู่หน้าตู้ TV มากกว่าจะมีเวลาพูดคุยกับพ่อแม่ของตัวเอง บางครั้งยังรู้จักชีวิตประวัติของดารารายบางคนมากกว่าของโคตรเหง้าตัวเองซะด้วยซ้ำ !! ... ความคิดและจิตวิญญาณแบบ "สัตว์สังคม" ของมนุษย์ได้มลายหายไป แล้วกลายเป็น "สังคมการค้า" ที่ต้องสานสัมพันธ์กันด้วย "ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ" เป็นสำคัญ ... นี่คือความเป็นไปของสังคม ซึ่งทุกวันนี้เราก็ไม่รู้ว่าควรจะแยกแยะ "ความโลภ" กับ "ความเก่งกาจทางเศรษฐกิจ" ด้วยมาตรฐานแบบเดิมหรือมาตรฐานแบบไหนได้อีกแล้ว ... "ความเก่ง" กับ "ความโลภ" ได้หลอมละลายกลายเป็นเนื้อเดียวกัน จนหลายๆ ระดับของสังคมไม่คิดที่จะแยกแยะสิ่งเหล่านี้ออกจากกันให้ชัดเจน ... ตลอดกาล !!

ลักษณะของการขาดช่วงขาดตอนในการถ่ายทอดรายละเอียดทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งนี้เองที่ Alvin Toffler แก่หยิบยกเป็นประเด็นของการล่มสลายทางวัฒนธรรม คุณค่าทางสังคม หรือแนวคิดแนวปฏิบัติในด้านจริยธรรม หรือคุณธรรมทางสังคม ถูกเบียดบังด้านเวลาจากความพยายามไขว่คว้าผลตอบแทนที่วัดได้ในเชิงปริมาณด้านเศรษฐกิจ ... ไม่เฉพาะในระดับองค์กรต่างๆ ทางสังคมเท่านั้น แต่ความล่มสลายทางจิตวิญญาณนี้ได้ลุกล้ำเข้าไปกัดกร่อนความเป็นครอบครัวทั่วทุกห้วงแห่งของโลก และกลายเป็นที่มาของการกล่าวโทษระบบการศึกษา หรือสถาบันการศึกษา ที่ไม่สามารถหล่อหลอมอนุชนรุ่นใหม่ให้มีความพร้อมในด้านต่างๆ สำหรับการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพให้กับสังคมธุรกิจ หรือสังคมทุนนิยมอย่างเพียงพอ ... ตรงนี้ขอย้อนกลับไปเรื่อง The Original Sin ที่เว้นเอาไว้ :-)

คริสตศาสนิกชนทั้งหลายน่าจะตีความเรื่อง The Original Sin ตาม Bible ว่าหมายถึงการ "ฝ่าฝืน" คำสั่งของพระเจ้า ในกรณีที่ทั้ง Adam กับ Eve ไปเก็บ "ผลไม้ต้องห้าม" นั้นมากินกันด้วยความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจนแล้วจนรอด ผมก็ไม่เคยเห็นตัวกับการตีความในลักษณะนี้ของผู้คนทั้งหลาย เพราะผมไม่เชื่อว่าพระเจ้าปรารถนาให้

พวกเราโง่เง่าตักดาน และปราศจากการลองผิดลองถูกเพื่อเรียนรู้และพัฒนาชีวิตหรือสังคม ... โดยเฉพาะอย่างยิ่งตาม Bible นั้น "ผลไม้ต้องห้าม" ดังกล่าวคือ "ผลไม้แห่งความรู้" ที่จะทำให้มนุษย์รู้จัก "แยกแยะ" ความผิดชอบชั่วดีต่างๆ ... ทำไมพระเจ้าถึงไม่ยอมให้พวกเรารับรู้หรือเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ ??

จริงๆ แล้วถ้าอยากเข้าใจความหมายเกี่ยวกับ "ผลไม้ต้องห้าม" เราต้องย้อนกลับไปอ่าน "คัมภีร์เต๋า" แทน :-)
 ท่อนที่บอกว่า "เมื่อมนุษย์รู้จักความดีว่าดี ความเลวก็เกิดขึ้น เมื่อมนุษย์รู้จักความสว่าง ความมืดก็เกิดขึ้น" ... มันเป็นเรื่องของการเปรียบเทียบ ซึ่งการ "แบ่งแยก" ทั้งหลายในโลกล้วนแล้วแต่เกิดจากการเปรียบเทียบ และจะทำให้มนุษย์ "ยึดติด" อยู่กับการเปรียบเทียบนั้น จนละเอียดลึกลับที่แท้จริงที่หมายถึงความเป็น "เช่นนั้นเอง" ของทุกสรรพสิ่ง ไม่มีสิ่งใดที่ตีพร้อมสมบูรณ์ และไม่มีสิ่งใดที่เลวอย่างสุดขีด ... พระเจ้าใน Bible จึงไม่ปรารถนาให้มนุษย์ต้องหลงวนเวียนอยู่กับความไร้แก่นสารของการเปรียบเทียบนี้

แต่จริงๆ แล้ว การฝ่าฝืนคำสั่งยังไม่ใช่ "บาป" แต่มันเป็นแค่ "ความโง่" เท่านั้นเอง ... ปัญหาก็คือ เมื่อมนุษย์รู้จักแยกแยะความดี-ความเลวแล้ว ก็เลือกที่จะ "เอาดีใส่ตัว เอาชั่วไว้ใส่คนอื่น" นั่นคือจุดเริ่มต้นของความสับสนวุ่นวายหรือ The Original Sin ของสังคมมนุษย์ ... พวกเราก้าวออกจาก "สัจจะ" ด้วยการใส่ "เหตุผล" เข้ามาทดแทน ... พวกเราใช้ "ตรรกะ" ไม่ใช่ "ความจริง" หรือ "ความรัก" ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ... ทันทิที่พระเจ้าเอ๋ยถาม Adam ว่า "เจ้ากินผลไม้ที่เราสั่งห้ามเข้าไปรี?" แทนที่ Adam จะตอบง่ายๆ ตรงๆ ว่า "ใช่" ... แกดันแฉไปบอกว่า "หนึ่งตัวดี Eve ที่ท่านประทานให้มันแหละเป็นคนเอามาให้กิน" ... ซึ่งผมเชื่อว่าตอนที่ขาดหายไปจาก Bible น่าจะเป็น "พระเจ้าทำท่าเหนื่อยหน่าย" ก่อนจะหันไปถาม Eve ด้วยคำถามคล้ายๆ กันว่า ... "เจ้าเป็นคนเอาผลไม้ไปให้ Adam รี?" ... ยัยตัวแสบกลับตอบว่า "เจ้าจูนมันมันหลอกให้ข้าทำ" ... นี่คือบาปครั้งที่สอง ... มันคือการยืนยันว่ามนุษย์ได้ติดหล่มกับดักความฉลาดเข้าให้แล้ว เพราะถ้าถามเจ้าจูนอีก พระเจ้าก็คงได้คำตอบที่ไม่ต่างกันคือ ทุกๆ คนกำลังกล่าวโทษพระเจ้า !! ... ก็ในเมื่อพระเจ้าเป็นผู้สร้างทุกสรรพสิ่งตามคติของชาวคริสต์ หากสืบสาวกันต่อไป พระเจ้าก็ต้องรับผิดชอบทั้งหมด เพราะเป็นผู้สร้างทั้ง Eve และ ญ กับผลไม้ที่ว่ามันทั้งหมด ... มนุษย์จึงรู้จักการ "กล่าวโทษ" คนอื่นมานับตั้งแต่นั้น !! ... "ใฝ่สูง" ด้วยการเหยียบย่ำทำลายคนอื่นให้ "ตกต่ำลง" แทนที่จะคิดแก้ไขและพัฒนาตัวเองอย่างจริงจัง ... ซึ่งทุกวันนี้ "พ่อ-แม่" หรือ "ผู้ประกอบการ" ต่างก็กล่าวโทษ "สถาบันการศึกษา" ในขณะที่ "สถาบันการศึกษา" ก็กล่าวโทษ "พ่อ-แม่" และ "โลกธุรกิจ" ที่มุ่งแสวงกำไรอย่างไร้ขอบเขตทางจริยธรรม ... แล้ว "ผลไม้ต้องห้าม" ที่ว่ามันกำลังสำแดงพิษสงของมันอีกครั้งในสังคมยุคปัจจุบัน !!

บังเอิญว่าการตีความ The Original Sin นี้ผมอ่านเจอในหนังสือ "ประวัติของซาตาน" หรือ Lucifer ซึ่งผมคิดว่าเป็นการตีความที่เข้าข่ายของความเข้าใจที่แท้จริงมากกว่าพวกคลั่งคัมภีร์หลายส่วนอยู่ แต่ที่สำคัญก็อยู่ตรงที่ว่า มัน "ต้องจริง" ของผม ซึ่งไม่ค่อยชอบการยึดยึดความผิดให้กับ "ความอยากรู้อยากเห็น" อยู่ก่อนแล้วด้วย :-P

ย้อนกลับไปตีความของ Alvin Toffler ที่ว่า "ประสิทธิผลของบุคลากรจะเป็นอย่างไร ถ้าไม่มีใครเคยสอนให้พวกเขา รู้จักวิธีการขับถ่าย?" ... มันคือคำถามที่ย้อนกลับไปถึง "สถาบันครอบครัว" อันเป็นแก่นแกนที่สำคัญ หรือเป็น "รากเหง้า" ที่แท้จริงของสังคมทุกๆ ระดับที่ซับซ้อนขึ้นไปเสมอ ... การขับถ่าย การพูดจา หรือการใช้ภาษา อันเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนนั้น มีจุดเริ่มต้นของการถ่ายทอดมาตั้งแต่ในครอบครัว เช่นเดียวกับทัศนคติ หรือ "กรอบกระบวนทัศน์" ชั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกผู้ทุกนามที่จะก้าวออกมามีส่วนร่วมในสังคมต่อไป ... ถ้าองค์ประกอบนี้เกิดพังทลายลงไปตั้งแต่แรก ... มันก็คือหายนภัยที่สังคมทั้งสังคมต้องเผชิญและรับรู้ร่วมกันทั้งหมด ... แต่มันก็ไม่ใช่ว่าเรื่อง หากพวกเขาจะมีมาสรรหาผู้ที่ต้องรับผิดชอบกับความเสียหายในระดับวัฒนธรรมนี้ เพราะสิ่งที่ต้องทำก็คือ "การตระหนักรู้" และหาทางเยียวยา โดยเริ่มจากตัวเอง ไม่ใช่เริ่มที่การกล่าวโทษคนอื่นเหมือน Adam กับ Eve เมื่อครั้งที่แอบกิน "ผลไม้ต้องห้าม" ของพระเจ้า

"เศรษฐกิจพอเพียง" ไม่ใช่ "เศรษฐกิจพอแล้ว"

Sufficiency Economy not Suffocative Economy

ผมไม่ได้คิดจะล้อเลียนกับถ้อยคำในพระบรมราโชวาทฯ แต่ผมอยากให้เห็นความแตกต่างของแนวคิดของมนุษย์ประหลาดบางคนที่ยพยายามจะให้คำสองคำนี้มีความหมายเหมือนกัน และพยายามยุยงส่งเสริมว่าเศรษฐกิจแนว "ทุนนิยม" อย่างเป็นอยู่ในเวลานี้ คือหนทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาของสังคมและของประเทศชาติ ... ซึ่งถ้าจะตีความกันจริงๆ แล้ว คนที่บอกว่า "เศรษฐกิจแบบทุนนิยม" ตามแนวทาง "ตันทานิยม" หรือ "บริโภคนิยม" นั้นเป็นแนวทางที่ถูกต้อง ก็จะหมายความว่าหมอนั้นกำลังบอกว่าแนวพระราชดำริฯ เป็นหนทางที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะหมายถึงการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพหรือไม่ ก็ไปตีความกันเอาเอง ... เพราะผมไม่เห็นมีความจำเป็นใดๆ ที่ต้องทำความเข้าใจกับแนวคิดเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" ให้อยู่ยากขนาดนั้น เนื่องจากการที่ทรงใช้ชื่อเรียกอย่างนี้เห็นอยู่นี้ ต้องนับว่าเป็นพระอัจฉริยภาพทางภาษาอันสูงเยี่ยมของพระองค์ท่าน ที่ทรงสามารถสรุปความทั้งหมดของแนวคิด ให้เหลือเพียงคำเรียกสั้นๆ เพียงคำเดียวได้อย่างสมบูรณ์

การย้อนกลับไปสู่รากเหง้าที่แท้จริงในระดับปัจเจกบุคคลและครอบครัว โดยใช้ภาพของเกษตรกรเป็นต้นแบบนั้น ถือว่ามีความเหมาะสมกับสังคมไทยที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังเป็นเกษตรกร และต้องถือว่าเป็นการมุ่งแก้ปัญหาในระดับ "รากหญ้า" อย่างแท้จริง มันคือการปรับแนวคิดของ "บริโภคนิยม" ให้อยู่ในกรอบที่พอเหมาะพอดีแก่ฐานะและสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือน มุ่งเน้นที่การสำรวจตรวจสอบตัวเอง แก้ไขและปรับปรุงเพื่อการพัฒนาตัวเอง ก่อนที่จะแผ่ขยายวงออกไปสู่ระดับสังคมและระดับประเทศชาติ ... ผมถือว่าเป็นแนวทางในการบูรณะเศษซากปรักหักพังทางสังคม ให้สามารถพลิกฟื้นคืนสู่ความเป็นสถาบัน อันจะเป็นหลักยึดของทั้งประเทศได้อีกครั้ง ... นั่นก็คือ "สถาบันครอบครัว" ... มีแต่แนวทางนี้ที่หน้าจะสามารถหล่อเลี้ยงและอุ้มชูให้ผู้คนในสังคมสามารถที่จะพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป ... หากจะถามว่าต้องใช้เวลานานขนาดไหน? ผมก็คงบอกได้แค่เพียงว่า "ช้ากว่าป่าหิมพานต์" อย่างแน่นอน :-)

การที่หลาย ๆ คนพากันถูกล้างสมองว่า ทุกอย่างต้อง "รวดเร็ว" หรือ "ทันต่อเหตุการณ์" เพราะการเปลี่ยนแปลงของโลกในทุกวันนี้ มีอัตราความเร็วที่พวกเราไม่อาจจะนั่งรออยู่เฉยๆ หรือมัวแต่ทำอะไรให้ชักช้า ... คือว่า มันเป็นแนวคิดแบบเด็กเรียนไม่แตกฉานภาษาไทยเท่านั้นแหละครับ เพราะบุคคลประเภทนี้ ไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างของความหมายระหว่างคำว่า "จังหวะ" กับ "เวลา" ... ความจริงแล้วอัตราความเร็วของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมโลกนั้น มันก็ใช้เวลาพอๆ กันกับที่เคยผ่านๆ มานั่นแหละครับ เพียงแต่ทุกวันนี้มันมีเทคโนโลยีของการสื่อสารเข้ามาเสริม และทำให้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันหลายๆ อย่างมันสามารถเกิดขึ้นได้ในเวลาที่น้อยลง แต่ทุกๆ เรื่องนั้นกว่าจะตกผลึกจนกลายเป็นรากฐานใหม่ทางสังคมได้ ก็ยังต้องใช้เวลามากกว่าที่หลายคนเข้าใจ ... จะมีก็เฉพาะอาการ วูบๆ วาบๆ ทางสังคมระหว่างการเปลี่ยนผ่านจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่งเท่านั้น ที่พวกเราจะสามารถพบเห็นได้บ่อยครั้งขึ้น เพราะว่ามันยังไม่ลงตัวอย่างที่มันควรจะเป็น ก็เลยทำให้หลายคนหลงเชื่อไปว่ามันมีการเปลี่ยนแปลงแทบจะทุกๆ วินาที ... เออจ๊ะ ... ลองเอามีกสิหยดลงในน้ำใสๆ ชัก 4 - 5 หยดนะ แล้วสังเกตดูมันค่อยๆ ละลายปนเปกัน ... ทุกๆ วินาทีมันก็มีรูปร่างที่ไม่เหมือนเดิมของมันทั้งนั้นแหละ จะไปตื่นตื่นหากะไปกะลาอะไรไม่ทราบ?? ถ้าเราเอาอะไรไปคนๆ มันชักหนอย มันก็มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เร็วขึ้น แต่พอทุกอย่างเข้าที่เข้าทางอย่างที่มันควรจะเป็น ไม่ว่าจะกว่นจะคนหรือจะปั่น มันก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรของมันอีกแล้วละ ถึงจะมีก็น้อยจนสังเกตไม่ออกอยู่ดี ... การที่พวกเราถูกเสี้ยมสอนให้รีบให้เร่งเพื่อแย่งชิง "โอกาส" ในระหว่าง "กระบวนกร" ของการเปลี่ยนแปลงนั้น ... ถ้ามองว่าจุดประสงค์จริงๆ ของคำสั่งสอนนั้นคืออะไร?? ... คำตอบก็ชัดเจนที่สุดอยู่แล้วว่า พวกเราปั่นหัวตัวเองเพื่อ "ประโยชน์สูงสุดทางเศรษฐกิจ" เท่านั้นเอง ... รีไม่ใช้?

ก็แล้วเพราะแรงปรารถนาในเรื่อง "ผลประโยชน์สูงสุด" นี้รีเปล่าละ ที่กักร่อนรากเหง้าทางวัฒนธรรมจนผิดรูป

ผิดร่าง และบ่อนทำลายสถาบันครอบครัวอย่างที่เราพบเห็นกันอยู่? ... การมุ่งเน้นที่เรื่อง "ผลประโยชน์สูงสุด" นั้น เป็นแนวทางของ "ราคะนิยม" ซึ่งเป็นคนละขั้วกับแนวคิดเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" ... จริงอยู่ที่ไม่มีแนวทางไหนที่สามารถถือว่าเป็น "ยาขนานวิเศษ" หรือ "ยาสามัญประจำชาติ" แล้วผมก็ยังเชื่อว่าทุกๆ แนวทางต่างก็มีข้อเด่นข้อด้อยที่แตกต่างกันไป ... สำคัญที่เราจะพิจารณากันในมิติของการแก้ปัญหาเท่านั้นเอง !! :-)

น่าเสียดายก็เพียงแต่ว่า หัวหน้ารัฐบาลของหลายๆ ประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยในยุค 4-5 ปีมานี้ มักไม่ค่อยจะประสีประสากับแนวคิดแบบ "หลายมิติ" เพราะแก้มักจะยึดติดอยู่กับภาพจำลองแบบๆ เหมือนหน้าของแกที่ราบเป็นระนาบเรียบๆ เท่านั้น คือมีแต่ "ขั้วตรงกันข้าม" ไม่มีคำว่า "คนละขั้ว" อย่างที่ผมกำลังเล่าอยู่นี้เลยซักนิดเดียว ... ส่วนใหญ่มักจะเชื่อเอาเองว่า "ถ้าไม่ใช่เป็นอย่างนี้ก็ต้องเป็นอีกอย่างหนึ่ง ... อย่างแน่นอน" เสมอ ... คือมักจะเชื่อว่า ถ้าไม่ใช่แนวทางของ "เศรษฐกิจสนองราคะ" ก็ต้องเป็น "เศรษฐกิจพอแล้ว" ... ประเภทที่ "พอดีๆ" เนี่ยะ ... ไม่มีทางเข้าใจเด็ดขาด !! หรือประเภทที่มี "หลายขั้ว" ที่ทั้งไม่ใช่ขั้วตรงกันข้ามและไม่ใช่ขั้วเดียวกันเนี่ยะ ... แกจะโง่งนไม่มีวันเข้าใจเลย ... อย่างแน่นอน :-) ... ที่น่าอนาถหนักเข้าไปกว่านั้นอีกก็คือหลายคนกลับเชื่อว่า หมอหนึ่งฉลาดสุดๆ ราวกับเป็นเทพแห่งปัญญามาจุติไปซะได้ ... นำสงสารประเทศชาติจริงๆ !!

ที่แน่ๆ ก็คือ อีตาคอนที่หนึ่งปั้นจิ้มปั้นเจ้อเสนอหน้ามา "บริหารรัฐบาล" อยู่ตั้งแต่ปี 2543-2549 เนี่ยะ .. ขออย่าว่าเป็นการ "บริหารรัฐบาล" ไม่ใช่ "บริหารประเทศ" ... มันเป็นผลผลิตของ "วิกฤตการณ์พ่อแม่ไม่สั่งสอน" ขนานแท้เลยล่ะ เพราะหลายๆ เรื่องที่หมอกำนั้น น่าจะได้คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมมากกว่าแค่ "ความไม่ผิด" อย่างที่หมอบอกขบถมาอดอ้างอยู่นี้ หากว่าหมอได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบุพการีที่ไม่ได้ "ล้มเหลวต่อหน้าที่" ของการเป็นพ่อ-แม่ที่ดีมาตั้งแต่แรก ... เอ้อ ... ดูเหมือนจะไม่ได้มีการระบุไว้ในกฎหมายซะด้วยสิว่า การเป็นพ่อ-แม่ห่วยๆ นั้นถือเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติด้วย ... "ผิดพลาดโดยสุจริต" อีกละสิมิง !!

งั้นก็ต้องถามซ้ำอีกครั้งหนึ่งนะว่า "ผลผลิตของโลกทุนนิยมจะสูญหายไปมากน้อยเท่าไร? ถ้าผู้คนในสังคมล้มเหลวในหน้าที่ของการปฏิบัติตัวเป็นพ่อเป็นแม่?"

ใช้เวลาว่างให้ "ไม่" เป็นประโยชน์

หนังสือเรื่อง Revolutionary Wealth ของ Alvin-Heidi Toffler ถือว่าเป็นหนังสือเล่มโตพอสมควร ทั้งยังไม่ใช่นิยายที่อ่านง่าย ๆ แม้ว่าผมจะจัดให้เป็น "หนังสืออ่านเล่น" ประเภทหนึ่งของผมก็ตาม :-) ... ดังนั้น ในระหว่างการค่อย ๆ อ่านเพื่อย่อยสลาย idea ต่าง ๆ ในนั้น ก็อาจจะมีเรื่องแทรกซ้อนระหว่างเล่มอยู่บ้างเหมือนกัน ซึ่งบางทีก็เป็นหนังสือพระ หรือไม่นั้นก็จะเป็นหนังสืออื่นที่สะดุดอารมณ์เข้าพอดี ... มาคราวนี้ก็หนีไม่พ้นหนังสือเล่มใหม่ของ Dr. Edward de Bono อีกนั่นเอง ... H+ (plus) : A New Religion

Dr. Edward de Bono เป็นนักคิดนักเขียนผู้โด่งดังจากเรื่อง Lateral Thinking และ The Six Thinking Hats ทั้ง ๆ ที่จริง ๆ แล้วต้องถือว่าแกเริ่มได้รับการตอบรับที่ดีจากโลกน้ำหมึกด้วยหนังสือเรื่อง Mechanism of Mind อันเป็นการนำเสนอกลไกการทำงานของ "การคิด" ในสมองมนุษย์ เพราะแกเป็นผู้ชำนาญการในด้านนี้โดยตรง จากนั้นก็พัฒนาแนวความคิดดังกล่าวมาสร้างเป็น Thinking Course อีกชั้นหนึ่ง โดยเฉพาะผลงานชิ้นโตที่ชื่อว่า CoRT Thinking ซึ่งกลายเป็น Swiss Army Knife ของหนังสือเล่มถัดๆ มาทั้งหมดของแกประมาณกว่า 60 เรื่อง

จะว่าไปแล้ว แนวคิดและปรัชญาของ Dr. Edward de Bono นั้น ไม่ได้มีอะไรที่แปลกใหม่ไปจากเดิมมากนักหลังจาก CoRT Thinking ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลอังกฤษ แต่มันก็มีลักษณะของ "ความเก่า" หรือ "ความนิ่ง" แบบเดียวกับศีลห้า หรือธรรมเนียมปฏิบัติในทางศาสนาต่างๆ นั่นเอง เพราะแกมักจะมีลูกเล่นในการนำเสนอที่น่าติดตามอยู่พอสมควร และ H+ ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผมนึกอยากจะรู้ว่า แกกำลังคิดอยากจะทำเสนออะไรต่อไป

ผมคิดว่าแกมีมุมมองต่อ "พิธีกรรมทางศาสนา" ที่แปลก ๆ ดี และดูเหมือนว่าผมจะไม่เคยได้ยินได้ฟังใครเอ่ยถึง "ความไม่มีประโยชน์" ของ "พิธีกรรมทางศาสนา" ได้น่ารักน่าตีเหมือนกับแกมาก่อน ... ซึ่งโดยพื้นฐานของตัวผมเองที่มักจะไม่นิยม "เปลือกนอกทางศาสนา" เหล่านี้เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ผมจึงค่อนข้างจะ "สะดุดอารมณ์" ทันทีที่แกบอกเล่าถึง "ความมีประโยชน์" ในพิธีกรรมที่ "ไร้สาระ" เหล่านั้น ... แล้ววลีร้ายของ Dr. Edward de Bono ก็จะอยู่ที่การสนับสนุนให้คนเรารู้จัก "ใช้เวลาว่างให้ไม่" เป็นประโยชน์" มากขึ้น เพื่อช่วยกันจรรโลงวัฒนธรรมกับความสัมพันธ์ในระดับต่างๆ ของสังคม !!

RITUALS

Many religions are festooned with rituals. At first sight these seem silly and superfluous. Taken each on its own, rituals may seem pointless.

Yet rituals seem to be very important. Some of the older religions have strong rituals that may contribute to their strength.

The value of a ritual is that it involves self-discipline and belonging. The ritual is pointless in itself so the doing of it is purely a matter of discipline and willingness to do it. It is an active affirmation of your belonging. The ritual is a visible signal to yourself and to others that you belong, in some way, to a group. Each time you carry out the ritual you are saying to yourself, 'I belong'.

A ritual is a mechanical way of affirmation that you belong. Even if your spirit is not inspired or even enthusiastic, the ritual carries you along. Furthermore, ignoring or rejecting a ritual is a definite act of defiance that most people are not prepared to make.

There is another value to rituals. This is the discipline of carrying them out even when you do not want to and even when you think they are pointless.

It is for these reasons that H+ has one ritual.

In the morning, before doing anything else, you take a sheet of paper. On this sheet you draw 100 circles. These circles may be of any size or regularity. They may be the same or different size. The circles may be arranged in neat rows or scattered randomly. That is your choice. You may vary your arrangement from day to day. Put a date on the sheet.

This is a boring, pointless ritual. That is exactly the value of the ritual. *The discipline of doing it when you see no point in doing it gives it its value. That is the same value that translates onto carrying out pons.*

You can carry out this ritual every day. To make it more difficult, you are only required to do it for four days a week. You now have to choose when you do it and to remember when you have done it.

This ritual is specifically designed to be pointless, but disciplined.

เอาละ ... ที่นี้ลองย้อนกลับไปผสมกับเรื่อง prosumers ของ Alvin Toffler ... :-)

"พิธีกรรมทางศาสนา" หรือ "บทสวด" ต่างๆ ที่ศาสนิกชนทั้งหลายยึดถือและปฏิบัติต่อๆ กันมาอย่างไม่ค่อยจะรู้ความหมายนั้น แท้จริงแล้วก็คือ "สิ่งไร้สาระทางเศรษฐกิจ" แต่กลับเป็นสิ่งที่หลอมรวมสังคมหนึ่งๆ เข้าด้วยกัน และก่อให้เกิดเป็นชุมชน เป็นสังคม และกลายเป็นบ่อเกิดแห่งอารยธรรมและวัฒนธรรมต่างๆ ทั่วโลก ... การเพียรปฏิบัติศาสนพิธีอย่างตั้งอกตั้งใจนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกให้คนเรารู้จักละเลิกการคำนึงถึง "ผลตอบแทน" ในทุกๆ การกระทำของตน เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกให้คนเราเพียงแต่ "ทำเพราะต้องการทำ" และมองการปฏิบัติงานว่า เป็น "การทำงานเพื่องาน" เท่านั้น

เราจะเห็นตัวอย่างของเหล่าอาสาสมัครต่างๆ ทั่วโลก ที่ตั้งหน้าตั้งตาทำงานบางอย่างเพื่ออุทิศให้กับสังคม ทั้งๆ ที่บางครั้งก็เป็นสังคมที่พวกเขาเองไม่มีความผูกพัน หรืออาจจะถึงขั้นที่ไม่รู้จักชะด้วยซ้ำ ยกตัวอย่างเช่น การเดินทางของอาสาสมัครจากทั่วโลก เพื่อมาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิเมื่อปลายๆ ปี 2004 ที่ประเทศไทย และประเทศอื่นๆ ในภาคพื้นเดียวกัน ... ไม่มีใครเรียกร้องให้พวกเขาทำ ไม่มีใครรับปากว่าจะจ่ายเงินให้กับพวกเขาหรือให้น้อยเท่าไร ... ทุกคนมุ่งหน้ามาสู่ภูมิภาคนี้ด้วยแรงใจบางอย่าง ... ที่ไม่ใช่ "ผลตอบแทน" ในรูปที่สามารถวัดได้ทางเศรษฐกิจ ... มันเป็นส่วนหนึ่งของการใช้เวลาว่างให้ "ไม่" เป็นประโยชน์ (กับตัวเอง)

มีคำหนึ่งในบทความที่ผมนึกอยากจะเอ่ยถึง นั่นคือคำว่า contribute หรือ contribution ซึ่งเป็นคำที่ผมพบเห็นบ่อยมากในสังคมของ Open Source Software ... และต้องถือว่าเป็นสังคมแบบ "ไร้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ" อีกสังคมหนึ่งที่น่าจะถูกละเลยอย่างยิ่ง

ความจริงแล้ว พวกเราแทบจะจินตนาการไม่ออกเลยว่า บรรดาโปรแกรมเมอร์อิสระทั่วโลก เขาทุ่มเทความคิดและความวิริยะอุตสาหะในการพัฒนา software หนึ่งๆ ขึ้นมาเพื่อแจกฟรีกันไปทำไม ทั้งๆ ที่จริงๆ แล้ว แทบจะไม่มีใครได้ค่าตอบแทนจากกิจกรรมเหล่านั้นโดยตรงเลยซักคนเดียว แต่พวกเขาก็เกาะกลุ่มกันมาเป็นเวลาร่วม 30 ปีแล้ว และดูเหมือนจะมีสมาชิกมากขึ้นเรื่อยๆ ตลอดเวลา โดยที่สมาชิกของกลุ่มสังคมที่หลากหลายนี้ อาจจะไม่เคยรู้จักมักจี่กันเป็นการส่วนตัวด้วยซ้ำ ... แต่แรงผลักดันที่พวกเขาร่วมกันก่อให้เกิดขึ้นในวงการอุตสาหกรรม software นั้น ต้องถือว่าเป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจที่นักเศรษฐศาสตร์ไม่เคยนึกหรือฝันมาก่อนเลย

ย้อนกลับไปทีเรื่องของการเป็นพ่อเป็นแม่ ... การเลี้ยงดูลูกให้เติบโตใหญ่นั้น จะว่าไปก็เป็นส่วนหนึ่งของ "หน้าที่" ที่สังคมต่างๆ มอบหมายให้กับคนที่ เป็นพ่อเป็นแม่ ... โดยไม่มีการให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจใดๆ แต่กลับจะมองอย่างจริงจังหากคู่หนึ่งคู่ใดจะไม่ยอมปฏิบัติตาม "ภาระศักดิ์สิทธิ์" ทางสังคมนี้ ... การอุทิศร่างกายแรงใจให้กับลูกๆ นั้น ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของข้อบังคับตามกฎหมายอย่างชัดเจน ไม่ได้มีการระบุถึงค่าเหนื่อยหรือผลตอบแทนในแง่ของเศรษฐกิจ หรือการที่ลูกๆ ต้อง "ทดแทนบุญคุณ" พ่อ-แม่ ก็ถือเป็น "หน้าที่" ที่สังคมมอบหมาย ไม่ใช่เป็นเรื่องของค่าเหนื่อยหรือผลตอบแทนอีกเหมือนกัน ... แต่ "โลกทางเศรษฐกิจ" อาจจะต้องถึงกับล่มสลาย หากทุกอย่างอยู่ทางสังคมเหล่านี้ เกิดไม่ยอมปฏิบัติตัวให้ "ไม่" เป็นประโยชน์ (กับตัวเอง) ขึ้นมาในวันใดวันหนึ่ง

บางที "ผลไม่ต้องการห้าม" ที่พระเจ้าไม่ยอมให้มนุษย์กินนั้น อาจจะเพราะมันจะทำให้มนุษย์ฉลาดในทางเศรษฐกิจ และแสวงหาแต่ผลประโยชน์มากเกินไป ... ก็ไม่แน่อีกเหมือนกัน :-)

Crime and Punishment

รักวัวให้ผูก รักลูกให้เทอคั่งเขียน ???!

เห็นชื่อตอนแล้วอาจจะร้องทักว่าผมเขียนผิด เพราะคำว่า "เทอด" นั้นในทางภาษาไทยยุคนี้เขาให้เขียนว่า "เทิด" ... ซึ่งผมเองยังไม่อยากจะยอมรับความไม่มีเหตุผลที่ว่ามันชกเท่าไร :-)) .. และตั้งใจที่จะยืนยันความเข้าใจในหลักภาษาไทยของตัวเองเสมอ ... เพราะมันมีเหตุผลของมันครับว่า ในจำนวนสระภาษาไทยทั้งหมดที่จะมีการลดรูปนั้น มันจะเกิดขึ้นกับ "สระเสียงสั้น" เสมอ จึงไม่มีเหตุผลที่สระ "เออ" ซึ่งเป็น "สระเสียงยาว" จะต้องมีข้อยกเว้นในเมื่อเรามีสระ "เออะ" เป็นคู่เสียงสั้นของมันอยู่แล้ว ... ตรงนี้เป็นคนละกรณีกับสระ "อัวะ" และสระ "อัว" เพราะไม่เคยปรากฏว่าสระ "อัวะ" สามารถที่จะมีตัวสะกดต่อท้าย และจะกลายเป็นเรื่องบ้าบอถ้าต้องลดรูปของวิญญูชนีย์ที่เดียว 2 ตำแหน่งในสระ "อัวะ" ตัวเดียว

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผมถือว่าเป็นความผิดพลาดอันเนื่องมาจากความคุ้นเคยของการอ่านออกเสียง แต่หลักภาษากับการอ่านออกเสียงของผู้คนต่างๆ ไปนั้น มันไม่ควรที่จะเอามาปะปนกัน อย่างเช่น เราออกเสียงคำว่า "ผู้นำ" โดยถือว่าสระ "ำ" เป็นสระเสียงสั้น แต่เราไม่ได้อ่านสั้นๆ อย่างนั้นในกรณีของคำว่า "น้ำ" ... เนื่องจากพวกเรามักจะออกเสียงกระเดียดไปเป็น "น้ำม" ซะมากกว่า ... แต่สระ "ำ" ก็ยังถูกจัดให้เป็นสระเสียงสั้นเสมอ ถูกมั๊ย?

ในกรณีของสระ "เออ" กับสระ "เออะ" นั้น เราก็ออกเสียงสั้นยาวต่างกัน อย่างในคำว่า "เป็น", "เริ่ม", "เริ่ม", "เดิน", ฯลฯ และอื่นๆ ในขณะที่เรามีคำว่า "เทอม" กับ "เทอญ" ไว้ให้เห็นในภาษาไทย ... โดยที่ไม่มีมีการลดรูปหรือเปลี่ยนรูปเลย ... ดังนั้น ผมจึงเชื่อว่าคำที่ถูกลดรูปทั้งหมดในกลุ่มสระนี้ จะต้องเป็นสระ "เออะ" ไม่ใช่สระ "เออ" ... หากนักภาษาจะบอกว่า "เทิด" เป็นสระ "เออ" ก็ต้องยอมให้ผมเขียนมันด้วย "เทอด" ถึงจะถูก :-)

เตลิดไปนอกเรื่องซะไกล ย้อนกลับมาที่หัวเรื่องของเรามากกว่า ... Crime and Punishment ที่ผมหยิบยืมมาจากชื่อวรรณกรรมรัสเซีย เพื่อเอามาคู่กับสุภาษิต "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" ของไทยที่กำลังได้รับแรงบันดาลใจประหลาดจากชาติตะวันตก จนหลงประเด็นว่า "การตีลูก" กำลังจะกลายเป็น "อาชญากรรม" ประเภทหนึ่งทางสังคมไปแล้ว

ผมไม่รู้ว่านักวิชาการที่ซบอวดอ้างสรรพคุณของ "ความรู้มรยทางภาษา" ของไทยหายหัวไปไหนกันหมด เพราะคำว่า "ตี" ในภาษาไทยนั้นมีความแตกต่างกันตั้งแต่ "ตี", "หวด", "โบย", "เขี่ย", และน่าจะอีกหลายคำที่ผมนึกไม่ออก แต่เฉพาะ 4 คำนี้ก็มีความรุนแรงของกิริยาที่แตกต่างกันลิบลับอยู่แล้ว ... รีเปล่า? ... การที่พวกฝรั่งนำข่าวเขาพยายามจะบอกว่า "การตี" เป็นเรื่องของ "ความรู้มรย" แล้วเสียงไปใช้ "การทำโทษ" ด้วยวิธีการอื่นนั้น น่าจะเป็นเพราะพวกเขาไม่รู้จักแยกแยะระดับของความรุนแรงใน "การตี" ให้มันพอเหมาะพอดีแก่คำว่า "การทำโทษ" ... เท่านั้นเอง ... แต่สังคมที่ "รู้มรยทางภาษา" อย่างชาติไทย กลับไม่ค่อยจะ "รู้มรยทางปัญญา" ชกเท่าไร เพราะอะไรที่ฝรั่งเขาบอกว่าเขาเชื่อ พวกเราก็มักจะเอออวยว่าสวยเลิศประเสริฐศรีไปซะหมด .. ทุเรศ!!

ทุกวันนี้ เราก็เลยพบเห็นเหล่า "ผู้รักมากดีกรี" ทั้งหลาย พยายามที่จะเผยแพร่คติความเชื่อของการ "ไม่ทำโทษลูก" ด้วยความหลงเชื่อว่ามันจะทำให้เด็ก "เก๋บกด" และจะไม่ฉายาไปด้วยความเป็น "อัจฉริยบุคคล" ในอนาคต ... เราก็เลยมีโอกาสดูพบเห็นอาการของการฉายาของเหล่า "เดรัจฉานชาติ" แทนที่จะเห็น "อภิชาติบุตร" ที่น่าจะก่อกำเนิดจนเต็มบ้านเต็มเมืองไปกับความเชื่อโง่ๆ นั้น ... ตั้งหมนานมาแล้ว :-)

การอบรมสั่งสอนเด็กๆ นั้น มีหลายเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจกันไป บางครั้งก็ไม่ต้องถึงกับทำโทษ แต่บางครั้งก็ต้องตัดใจทำอะไรบางอย่างลงไป ไม่ได้มีกฎเกณฑ์ตายตัว เพราะเป็นลักษณะของการใช้ "ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" จริงๆ ซึ่งมืองค์ประกอบแวดล้อมของสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกันในแต่ละกรณีของแต่ละบุคคล ... การเชื่ออย่างผิดๆ กับการตัดจริตแบบโง่ๆ ต่างหากที่ต้องถือเป็น "อาชญากรรม" ทางสังคม เพราะการไม่ยอมอบรมปมนิสัย หรือไม่

พยายามถ่ายทอดความคิดหรือคุณค่าทางสังคมในอดีตให้กับคนอีกรุ่นหนึ่ง จะมีค่าไม่ต่างไปจากการผลักดันให้พวกเขาต้องเริ่มต้นคิดค้นใหม่ในทุกๆ รุ่น ... เกิดการลองผิดลองถูกอย่างซ้ำซาก ซึ่งก็อาจจะได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นทั้ง "เพชร" และกากเดนของ "เศษสเปิร์ม" ... คำถามก็คือ "จะให้พวกเขาเสียเวลากันขนาดนั้นไปเพื่ออะไร?"

"การสั่งสอน" กับ "การเลี่ยมสอน" นั้นเป็นอากัปกริยาที่ไม่เหมือนกัน แล้วก็ไม่เหมือนกับ "การลักแต่สอน" ด้วยคำว่า "การถ่ายทอดความรู้" กับ "การยัดเยียดให้ยอมรับ" ก็ไม่ใช่เรื่องเดียวกันอีกนั่นแหละ ... แต่ผมกลับรู้สึกว่าการ "คาถาศักดิ์สิทธิ์" ของ "การไม่ตีลูก" แบบฝรั่งนั้น ได้ละลายสมองของคนเอเชียไปเยอะมากทีเดียวในปัจจุบัน กระทั่งว่ารู้จักตีความคำพังเพยกันแค่เฉพาะตรงๆ ตัวตามตัวอักษร โดยไม่ได้สนใจที่จะเจาะลึกไปถึงความหมายที่แท้จริงของความตั้งใจที่คนโบราณเขาต้องการจะสื่อออกมา ... หรือการที่อุตสาหไปเรียนเมืองนอกเมืองนามานั้น ต้องกลับมาใช้ชีวิตทุเรศทุรังกับสภาพชีวิตของไทยเราเองด้วย? มีแต่สภาพชีวิตฝรั่งเท่านั้นละมังที่ดูเก๋ จนถึงกับต้องพูดไทยปนฝรั่งทั้งๆ ที่บางครั้งก็ไม่เห็นว่าจะมีความจำเป็นตรงไหนเลย !!?

ผมไม่ได้หมายความว่าต้องของไทยเท่านั้นถึงจะดี แล้วก็ไม่ได้บอกว่าของฝรั่งมันช่วยแตกไปซะหมด การเลือกข้างแล้วเอียงไปทางใดทางหนึ่ง ถือว่าเป็นวิธีคิดแบบปิด และเป็น mind set แบบที่พยายามจะ "ยัดเยียดให้ยอมรับ" มากกว่า "การถ่ายทอดความรู้" ... เพราะ "การถ่ายทอดความรู้" หรือ "การอบรมสั่งสอน" ที่แท้จริงนั้น จะไม่มีทั้งผู้สอนหรือว่าผู้เรียน จะมีก็แต่ผู้ที่ร่วมกันศึกษาในเรื่องหนึ่งๆ ไปพร้อมๆ กันเท่านั้น ซึ่งพวกเราน่าจะคุ้นเคยกับคำว่า "การแลกเปลี่ยนประสบการณ์" ที่มักจะทำกับคนที่ระดับอาวุโสใกล้เคียงกัน แต่ไม่ค่อยจะนิยมใช้กับคน "ต่างวัย" หรือ "ต่างสถานภาพทางสังคม" ... ซึ่งตรงนี้ต่างหากที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ไม่ใช่เรื่องของ "การตีลูก" หรือ "การไม่ตีลูก" อย่างที่พวกปัญญาอ่อนเขาพยายามจะ "เลี่ยมสอน" ให้กับสังคมยุคนี้

ส่วนหนึ่งของความคิดเรื่อง "การไม่ตีลูก" นั้น สืบเนื่องมาจากบทความทางจิตวิทยาเรื่องของ "การเก็บกด" และความมกมายในเรื่องของ "ความอิสระทางความคิด" หรือ "ความคิดสร้างสรรค์" ที่มักจะชี้ไปในแนวทางเดียวกันคือ "ปล่อยให้เด็กๆ เป็นอิสระ เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดค้นหาตัวตนที่แท้จริงของพวกเขา" แต่หลายคนกลับลืมนึกไปว่ามันคือ "สูตรสำเร็จ" แบบ "one-size-fit-all" ของ "ยุคอุตสาหกรรม" ไม่ใช่แบบ individuation หรือการเรียนแบบ "ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" ในลักษณะของ customization แห่งยุค knowledge-based society ... ซึ่งในที่สุดแล้ว พวกเราก็เลยได้สัมผัสกับยุคแห่ง "การปล่อยให้ละเลย" เพื่อสร้างให้อนุชนรุ่นหลังกลายเป็น "ลูกบั้งเกิดเกล้า" แทน !!

การปล่อยให้เด็กๆ สามารถมีโอกาสเป็นอิสระทางความคิดนั้นเป็นเรื่องหนึ่ง การอบรมบ่มนิสัย และการถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรม และความคาดหวังทางสังคมก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง การชี้แนะให้เด็กๆ มีความคิดคำนึงถึงกรอบและกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นๆ อย่างสันติสุขทางอารมณ์ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง การยัดเยียดให้เด็กๆ ต้องยึดมั่นถือมั่นในกรอบเกณฑ์ต่างๆ ทั้งหมด ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ... ฯลฯ ส่วนผสมทางปัญญาเหล่านี้ไม่มีใครสามารถกำหนดเป็นสูตรตายตัวได้เลยว่า เด็กคนไหนควรจะได้รับการบ่มเพาะแบบไหน ด้วยสัดส่วนเท่าไร จึงจะเรียกได้ว่าพอดีพอดี ???!! ... การสั่งสอนให้เด็กๆ รู้จักยอมรับกฎเกณฑ์บางอย่างที่พวกเขาไม่ได้เป็นผู้กำหนด คือหนทางหนึ่งในการสั่งสอนให้พวกเขา รู้จักที่จะเปิดกว้างทางความคิด และยอมรับความแตกต่างทางสังคมที่พวกเขาจะต้องเผชิญในโอกาสต่อไป ไปของชีวิตพวกเขา ... ถ้าพวกเขาเกิดความเคยชินที่จะต้องกำหนดทุกอย่างด้วยตัวเอง ยึดถือเอาความถูกต้องเฉพาะตัวเป็นใหญ่ และไม่สนใจใยดีต่อคำทักท้วงทัดทานของคนอื่นๆ ตะแบงที่จะถือว่าความอิสระทางความคิดของตนเท่านั้นที่สำคัญที่สุด ... ผมก็เชื่อว่า นั่นคือการสร้างบุคคลอย่างผู้บริหารประเทศเล็กๆ ประเทศหนึ่งในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ... เป็นบุคลิกที่นำทุเรศทุรังในสายตาของผู้คนนับล้านๆ คนทั่วโลก เพราะปราศจากการบ่มเพาะ Social Intelligence หรือ Emotional Intelligence มาก่อนเลยในชีวิต !!

ผมจะเว้นเรื่อง "ความคิดสร้างสรรค์" หรือ "การคิดนอกกรอบ" ไปเลยสำหรับเอกสารฉบับนี้ เพราะผมเคยเขียนเล่าไว้แล้วในหลายๆ ที่ และหลายๆ โอกาสว่า ... "ความคิดสร้างสรรค์" เป็นเรื่องของ "การคิดในกรอบ" และ "การคิดนอกกรอบ" ที่แท้จริง ก็คือ "การคิดในกรอบที่ใหญ่กว่าเดิม" เท่านั้นเอง ... ความแตกต่างในเรื่องนี้ ให้ไปดูแบบอย่างของตัวละครระหว่าง "พระอภัยมณีกับซี้เปลือย" เอาเอง ... เพราะ "ความเนี้ยบ" ของบุคลิกและ

การวางตัว กับ "ความเป็นศิลปิน" นั้น เป็นคุณลักษณะที่ไม่ได้ขึ้นตรงต่อกันแต่อย่างใดทั้งสิ้น :-) ... บังเอิญว่าผมนึกถึงอะไรอย่างอื่นที่ตัวเองกำลัง่วนอยู่กับมันทุกที่ทุกวันแทน ... สิ่งที่เราเรารู้จักมันในนาม "คอมพิวเตอร์"

จะว่าไปแล้ว ผมมีโอกาสได้เห็นเจ้าเครื่องจักรประเภทนี้ตั้งแต่สมัยที่มันยังเป็นระบบ 8 bits เท่านั้นเอง จากนั้นก็เปลี่ยนมาเป็น 16 bits แล้วก็ 32 bits จนมาถึง 64 bits ในอีกไม่นานนี้ ... ไม่ถึงกับเห็นมันมาแต่อ้อนแต่ออก แต่ก็ใช้ชีวิตที่ต้องเกี่ยวข้องกับมันมากกว่า 20 ปีเหมือนกัน :-) ... จนถึงกับวันหนึ่ง ผมก็ "บังอาจ" สรุปไว้ว่า "คอมพิวเตอร์ที่ไม่สามารถติดต่อกับ network ใดๆ จะมีประโยชน์ต่างไปจากที่ทับกระดาษเพียงเล็กน้อยเท่านั้น" แม้ว่าจะเป็นคำกล่าวที่เพิ่งจะหลุดออกจากปากของผมเมื่อไม่กี่ปีหลังมานี้ แต่ก็เป็นเวลาานานกว่าที่ Alvin Toffler จะพูดถึงคำว่า synchronization กับ de-synchronization อย่างเน้นย้ำจริงๆ ในหนังสือเล่มล่าสุดของเขา

ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันของระบบข้อมูลข่าวสาร และความเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลาย โดยไม่เฉพาะเจาะจงพื้นที่ของสังคมในยุคปัจจุบัน คือภาพสะท้อนหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของการสื่อสาร ที่มี "ระบบเครือข่าย" คอมพิวเตอร์เป็นแกนแกนสำคัญ ในการเชื่อมโยงความคิดของผู้คนจากหลากหลายพื้นที่ของโลกเอาไว้ กลายเป็น "พลังขับเคลื่อนอย่างใหม่" ในกระแสของการเปลี่ยนแปลงและการดูดซึมทางวัฒนธรรม ด้วยความเร็วอย่างชนิดที่เรียกได้ว่า "เพียงเสี้ยววินาที" เท่านั้น ... ทั้งการเชื่อมโยงเหล่านี้ ก็ยังมีลักษณะที่เป็น "พลวัต" และมีการเปลี่ยนแปลงภายในโครงสร้างของมันเองอีกหลายชั้นหลายซ้อน ... ทั้งหมดนี้ก็เปรียบเสมือนอาการของสารละลายที่ถูกคนให้ผสมผสานกันด้วยอัตราที่เร็วขึ้นอย่างที่ผมได้ยกตัวอย่างไปแล้ว การปล่อยปละละเลยให้เด็ก ๆ รับรู้การวูบไหวอย่างหาแก่นสารอะไรที่แน่นอนยังไม่ได้เหล่านี้ ย่อมมีความไม่เหมาะสมและไม่สมเหตุผลของมันอยู่หลายประการ ... ผมก็ไม่ได้หมายความว่าความเปลี่ยนแปลงทุกอย่างเป็นสิ่งชั่วร้าย แต่ "ความประเดี๋ยวกว่า" ของเหตุการณ์ต่างๆ ที่ยังไม่ set ตัวลงเป็นรากทางวัฒนธรรมที่มั่นคงนั้น ย่อมก่อให้เกิดปฏิกิริยาลูกโซ่ ที่ผูกมัดให้เด็ก ๆ กลายเป็น "มนุษย์ที่ไร้ราก" ไปด้วย ... และเนื่องจากกระแสความเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง กลายเป็นสภาพเป็นกระแสความเปลี่ยนแปลงแบบไม่เจาะจงถิ่นฐานหรือวัฒนธรรมแวดล้อม ย่อมส่งผลให้เกิดความแปลกแยกทางความคิดของสมาชิกหลายๆ ส่วนในสังคมนั้นๆ ไปด้วยเสมอ ... หากเด็ก ๆ ไม่ได้รับการอบรมบ่มเพาะให้รู้จักการแยกแยะ หรือการยอมรับความแตกต่างที่นอกเหนือจากความอิสระทางความคิดของตน ผมก็เชื่อว่าภาพของความเหลวแหลกทางสติปัญญาในหมู่วัยรุ่นบางจำพวกในสังคมปัจจุบัน ก็คือ "หนังตัวอย่าง" ของสังคมแห่งอนาคตที่พวกเราทั้งหมดจะต้องเผชิญร่วมกันอย่างไม่มีการเลี่ยง ...

เด็ก ๆ ยุคใหม่ มีโอกาสทางการเรียนรู้ที่หลากหลายช่องทางกว่าสังคมสมัยเดิมๆ ของคนรุ่นก่อน และดูเหมือนพวกเขาจะสามารถเรียนรู้อะไรๆ หลายอย่างได้ด้วยอัตราเร่งที่สูงกว่าคนในรุ่นก่อนหน้าพวกเขา ... หรือว่าการเรียนรู้คุณค่าทางวัฒนธรรม และจริยธรรมทางสังคม "ต้อง" กลายเป็นสิ่งชั่วร้ายที่กีดขวางการเจริญเติบโตทางสติปัญญาของพวกเขาไปด้วย?? หรือมีแต่สิ่งใหม่เท่านั้นที่จะสามารถเป็นประโยชน์กับสังคมของพวกเขา?? ... มันจึงเป็นเรื่องที่ไม่มีเหตุผล ที่พวกเราจะต้องละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของ "แหล่งความรู้" หนึ่งให้กับพวกเขา เพื่อให้เกิดการคัดกรองและประเมินความเหมาะสมของการผนวกรวมองค์ความรู้ที่หลายหลากเหล่านั้นเข้าด้วยกัน ถ้าความคิดแบบนี้ของผมถูกจัดให้เป็นความคิดของ "ซาตาน" ผู้ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ... ผมก็ยินดีที่จะรับสถานะอันสูงเกียรตินี้ไว้อย่างปลื้มอกปลื้มใจที่สุดเสมอ ... "ถ้าข้าไม่ลงนรก แล้วใครล่ะที่จะยอมลงนรก" ???!

ย้อนกลับไปในเรื่องของ "คอมพิวเตอร์" กับ "ระบบเครือข่าย" อย่างที่เล่าไว้นี้ เราจะเห็นว่ามันได้แปรสภาพกลายเป็นขุมทรัพย์ขององค์ความรู้ต่างๆ มากมายของสังคมไปแล้วในปัจจุบัน คอมพิวเตอร์ที่ไม่สามารถสื่อสารกับระบบเครือข่ายใดๆ ย่อมถูกใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่อย่างที่ศักยภาพของมันควรจะเป็น ... ในขณะที่เดียวกัน คอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับระบบเครือข่าย โดยปราศจากมาตรการของระบบรักษาความปลอดภัย ย่อมมีความเสี่ยงต่อการถูกทำลายล้างโดยสิ่งแปลกปลอมที่ไม่หวังดีจากโลกที่ไร้พรมแดนนี้!?? ... มันคือสิ่งที่ต้องคิดและทำความเข้าใจไปเสมอแล้วเราควรจะให้เหตุผลว่าอะไร สำหรับการปล่อยให้เด็ก ๆ พยายามสร้าง "ตัวตน" อย่างเฉพาะเจาะจงที่เรียกว่า "ปัจเจกบุคคล" หรือ individual ของพวกเขาเองขึ้นมา? ... ความเป็น individual ของพวกเขา จะต่างอะไรกับคอมพิวเตอร์ที่โดดเดี่ยว หากพวกเขาปราศจาก Social Skills และ Socioal Intelligence ?? ... ความแปลกแยกและความเหลกสลายของขุมทรัพย์ทางปัญญาในระดับสังคมของพวกเรา ได้ถูกแนวคิดเรื่อง "ความคิดสร้างสรรค์"

กับ "การคิดนอกกรอบ" ที่ฝรั่งนำมาหลอกเผยแพร่อย่างผิดๆ บู้ยี้บู้ย่าชะจนต้องเหยียวยากันขนานใหญ่อยู่แล้ว ... ไม่ใช่หรอ ???!! ... แน่ใจได้ก็เปอร์เซ็นต์ว่า "องค์ความรู้" บางอย่างี่ฝรั่งหยิบยื่นมาให้พวกเรานั้น ไม่ได้เป็น Human Intellengece Virus (ย่อได้ว่า HIV โดยบังเอิญ :-)) ... แน่ใจแค่ไหนที่มันไม่ใช่ malware หรือ worm ทางสติปัญญาที่ตั้งใจส่งเข้ามาฝังรากในวัฒนธรรม หรือระบบการทำงานของสมองของลูกหลานพวกเรา ??

จะว่าไปแล้ว ... ไอ้พวก "ลูกเทวดา" ที่พ่อแม่มันเลี้ยงแบบฝรั่งจ้กทั้งหลายแหละนั่นแหละ ... ผมก็เห็นมันโตๆ ขึ้นมาเป็น "ซีซ่าทางปัญญา" ให้กับฝรั่งมานักต่อนักแล้ว หลายครั้งที่มันก็แค่อ่านภาษาฝรั่งออก แล้วเอาเรื่องี่อ่านจากหนังสือที่ยังไม่ได้แปลเป็นภาษาไทยมาแล้วสู้กันฟังเท่านั้นเอง ... คิดเองวิจัยเองขึ้นมาซักก็ขึ้นกัน ... เหนอ??

อนาคตของชาติอยู่ในกำมือคุณ ??!

นี่อาจจะเป็นแค่คำตลกขำขันในห้องส้วมชายแห่งใดแห่งหนึ่งของประเทศเล็ก ๆ แห่งนี้ แต่ผมชักไม่แน่ใจว่า คนที่เขียนมันขึ้นมาคนแรกนั้น ตั้งใจที่จะให้เป็นคำตลกขำขัน หรือว่าตั้งใจที่จะเตือนสติผู้ชายให้คิดดีๆ ก่อนที่จะตัดสินใจปล่อย "น้ำแห่งชีวิตน้อยๆ" เข้าไปในร่างกายของผู้หญิง ... เพราะมันอาจจะปฏิเสธออกมาเป็น "อนาคตของชาติ" จริงๆ ในเวลานั้น ... เนื่องจากส่วนใหญ่ของผู้ชายมักจะใช้ "หัวที่ปราศจากสมอง" ขึ้นนั้น สร้างปัญหาให้กับ "อนาคตของชาติ" อยู่เป็นประจำ !!

"ความบริสุทธิ์แห่งเช็กส์" อาจจะเป็นเพียงคำพูดเลื่อนลอยของ "นักธรรมะตัจจริต" บางคนเท่านั้น เพราะผมถือว่ามันเป็นเรื่องของ "ธรรมชาติ" ที่นับรวมเป็น "ธรรม" ในระดับ "ปัจจุสมุปบาท" ด้วยเหมือนกัน และต้องถือว่าเป็น "ตันธาร" แห่งกระแสนิยมธรรมทั้งหลายทั้งปวงในโลกเลยก็ว่าได้ ... เพราะอารยธรรมย่อมเกิดจากหมู่มนุษย์ โดยที่หมู่มนุษย์หมายถึงคนมากกว่าหนึ่งคน แล้วคนที่ได้มากกว่าหนึ่งคน ย่อมไม่ได้เกิดจากการแบ่งเซลล์เหมือนในสัตว์ชั้นต่ำตามความหมายทางชีววิทยา หรือเกิดจากการแตกสปอร์อย่างพืช แต่เกิดจากสเปิร์มอย่างแน่นอน :-)

ดังนั้น ... เช็กส์กับธรรมะจึงต้องบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาด้วยกันทั้งคู่ จะโดยสถาบันการศึกษา หรือโดยสังคมที่มีพ่อแม่เป็นหัวหน้าในการอบรมบ่มเลี้ยง ให้เด็ก ๆ สามารถเข้าใจในคุณประโยชน์และโทษภัยของมันเสมอ ... แต่ก็ปรากฏว่า ... ไอ้ที่ปล่อยก็ปล่อยจนอิสระอย่างไรชอบเขต ไอ้ที่กตึกกตชะจนเด็ก ๆ ต้องหันไปหาใจหายคอด้วยวิธีอื่น โดยการลองผิดลองถูกก่อนเวลาอันสมควร

การกระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็นเป็นเรื่องหนึ่ง กระตุ้นแล้วไปกดเอาไว้ไม่ยอมให้ถามก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งในสังคมที่ "ไร้ขอบเขตทางจริยธรรม" อย่างทุกวันนี้ ผมก็เชื่อว่าเด็ก ๆ สามารถไปเสาะแสวงหาคำตอบให้กับคำถามที่ค้างคาในใจของพวกเขาได้อย่างไม่ยากเย็นอะไรเลย ... ก็เลยไม่รู้ว่าจะบรรดาพ่อแม่หรือครูบาอาจารย์ทำไมถึงนิยมที่จะ "ล้างผลาญเวลา" ในชีวิตของเด็ก ๆ กันนัก พอถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องพรรค์นี้ ก็มักจะเฉไฉไปเล่าซะจนยืดยาวราวกับต้อง take course วิชาชีววิทยาขึ้นมาอย่างงั้นเลย :-)

... ทั้งๆ ที่บางคนทีตอบออกไป ก็เคยสอตอบกวิชาบ้าง นี่มาก่อนแล้วด้วย แต่ก็มีความรู้ท่วมท้นจนล้นออกมาออกปากได้ในทันทีที่ถูกเด็กถามขึ้นมา ... มหัศจรรย์มาก !! ... แล้วเด็ก ๆ ก็ไปหาคำตอบแบบไม่เป็นวิชาการเอาจากที่อื่นอยู่ดีนะแหละ ... เฮ้อ !!

เรื่อง "เพศศึกษา" เป็นหัวข้อหนึ่งที่ได้รับการถกเถียงกันในกลุ่มนักการศึกษาไม่น้อยไปกว่าเรื่อง "ศีลธรรม" ว่าสมควรจะบรรจุเข้าไปในหลักสูตรการศึกษายังไง และด้วยสัดส่วนหรือปริมาณที่ลึกซึ้งซักแค่ไหน ซึ่งปรากฏว่ากว่าตาแป๊ะทั้งหลายจะเถียงกันเสร็จ เด็ก ๆ หลายคนก็สำเร็จการศึกษาในหมวดแรกไปซะไกลแล้ว คงเหลือไว้ก็แต่หมวดที่สอง ซึ่งเด็ก ๆ ไม่เคยรู้เลยว่า มันจะไปมีอะไรให้น่าสนใจหนักหนา?? ... ไปๆ มาๆ ก็เลยกลายเป็นว่า ทั้งสองหมวดวิชา มักจะถูกสร้างภาพให้เป็น "คู่ปรับกัน" กันเสมอ แล้วก็เหมือนหมวดแรกจะได้รับความนิยมน้อยลงมากกว่าหลายเท่า :-)

... เพราะว่ามันเป็น "เรื่องไกลตัว" สำหรับทุก ๆ คนนั่นเอง

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผมก็คงต้องอาศัยประสบการณ์ส่วนตัวมาเป็นหัวข้อในการนำเสนอ :-)

ผมเองหันมาอ่านหนังสือแนวธรรมะหลังจากที่ได้ตระเวนอ่านคำภีร์ของหลายต่อหลายนิกาย ... เพราะว่าเกิดอารมณ์สนุกสนานไปกับการติดตามอ่านหนังสือนิยายกำลังภายใน และเพลิดเพลินกับอารมณ์ของการอ่านหนังสือปรัชญาแบบมั่วๆ ของตัวเอง อ่านก็เพราะนึกอยากจะรู้ อ่านก็เพราะอารมณ์ที่นึกอยากจะทำด้านคิดค้น มากกว่าที่จะอ่านเพราะอารมณ์ของ "ความเชื่อถือศรัทธา" ... สรุปได้ว่า "อ่านเอาман" !!

ในขณะที่วิชาว่าด้วยศีลธรรมในหลักสูตรการศึกษามัธยมของผม (แล้วก็ลามมาถึงสมัยปัจจุบันด้วย) คือ "สิ่งชั่วร้าย" ในอารมณ์ความคิดของเด็ก ๆ มันมีแต่ภาษาอะไรก็ไม่ว่าที่พวกเราไม่เข้าใจ คุณครูก็สักแต่ให้พวกเราท่องจำอย่างไม่ว่าว่าจะเอาความจำพวกนั้นไปทำประโยชน์อะไรได้ ... ท่องบ่นจนขึ้นใจ แต่ไม่เคยฝังเข้าไปในจิตสำนึกเลยซักนิดเดียว เพราะมันคล้ายกับเป็น "เรื่องไกลตัว" มาก ทั้งยังซ้ำซากน่าเบื่ออย่างที่สุด ... ผมเชื่อว่า สาเหตุหนึ่งที่ศีลธรรมใน

ระดับสังคมถึงกับเสื่อมถอยอย่างที่เราเห็นในทุกวันนี้ น่าจะเป็นเพราะวิธีการบรรจุเข้าไปในหลักสูตรของพวกตาแป๊ะทั้งหลายนั้นแหละ ... พวกเขาได้สร้างภาพแห่ง "ความน่าชิงชัง" เข้าไปฝังในกระโหลกบางๆ ของเด็กๆ แล้วพอพวกเขาเติบโตจนมีกระโหลกที่หนาขึ้นๆ มันก็ยากที่จะซึมซาบมิติอื่นๆ ของศีลธรรมเข้าไปแทนที่ภาพนั้นได้อีกแล้ว ...

ผมเองก็ไม่รู้ว่า การที่เด็กๆ ต้องท่องบ่นตำราว่าพระพุทธเจ้าเป็นลูกเต้าเหล่าใคร เกิดที่ไหน เมื่อไหร่ ทำอะไรมา แต่งงานแต่งงานตอนกี่ขวบ มีลูกชื่ออะไร หนีเข้าป่าตอนไหน ใครเอาข้าวมาถวาย ฯลฯ ตลอดจนถึงปรีณิพพาน วันไหนเมื่อไหร่ยังงี้มั่ง ... ทั้งหมดนั้นมันเกี่ยวอะไรกับการเป็นคนดีไม่ทราบ??!! ... ในขณะที่เด็กๆ อาจจะรู้จักประวัติของดารานักร้องหรือนักกีฬาคนโปรดของพวกเขาอย่างลึกถึงแก่นจนเป็น "แฟนพันธุ์แท้" อย่างชนิดหาตัวจับได้ยากแสนยาก ... ทำไม?? มันเกิดอะไรขึ้น?? ... ทำไมกับบุคคลที่นักการศึกษาอยากให้รู้จักกลับกลายเป็นบุคคลที่เด็กๆ ให้ความสนใจน้อยกว่าใครที่ไหนก็ไม่รู้ที่ไม่ใช่ญาติไม่ใช่โยมของนักการศึกษาตาตาๆ พวกนั้นซะอีก? ... รู้สึกมึนว่ามันมีอะไรที่ผิดพลาดในกระโหลกกะลาของนักการศึกษาบ้าง บอจ พวกนั้น??

แล้วพวกเขาแก้ปัญหาอย่างไรรู้มึน? ... นี่เลย ... หนีไปเพิ่มน้ำหนักในลักษณะของหน่วยกิตให้กับความผิดพลาดของตัวเอง แทนที่จะยอมรับมันแล้วหาทางแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร ... ดันทะเล่สิ่งจับมันยัดเข้าไปเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ในทำนองว่า "ที่นี้ถ้าพวกแกไม่สนใจ ฉันทก็จะไม่ให้มีอนาคตทางการศึกษามังละ ... ดูซิว่าใครมันจะแก่กว่าใคร .. เซอะ!!" ... เออ .. ขอประทานโทษ ... อย่างนี้เขาเรียกว่า "ตีเด็ก" วะ !!

"การสั่งสอน" ในความหมายทางการศึกษา กลับถูกพวกนักการศึกษาสติแตกนำมาใช้ในความหมายของ "นักเลง" แทน ... คำว่า "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" นั้น มันหมายถึง "การสั่งสอน" ในกรอบของ "การศึกษา" ไม่ใช่เรื่องของ การทำโทษแบบ "กูจะสั่งสอนให้มึงสำนึก" อย่างพวกนักเลงหัวไม้ที่อาศัยอำนาจอิทธิพลกดขี่ผู้อื่นให้ต้องยอมรับด้วย "ความสะใจ" ... การทำตัวราวกับมี "อารยธรรม" ด้วยการ "บังคับทางอ้อม" แบบ "หน้าตัวเมีย" จะสามารถช่วยให้อนุชนอีกรุ่นหนึ่ง มีความซาบซึ้งในแก่นแท้ "ศีลธรรม" หรือ "จริยธรรม" ซักแต่ไหนกันเชียว?! ... ที่เรื่อง "เซ็กซ์" ที่เด็กมันอยากรู้อยากเห็นจนถึงกับเอ่ยปากถามขึ้นมา มัน คุณครูหน้าบางหลายคนก็ตอบสนองความใคร่รู้ใคร่เห็นนี้ด้วยการเขียนรายงานความประพฤติให้กับฝ่ายปกครองของโรงเรียน หรือไม่ก็อาจจะเชิญผู้ปกครองของนักเรียนคนนั้นมาปรึกษาว่า "ท่าทางเด็กจะมีปัญหา" ??? ... แน่ ... ก็มันมีปัญหาไงมันถึงได้ถามนะ .. เอ้อ!!??

ก็ไม่ใช่ว่าทั้งหมดนั้น ผมจะโละไปให้เป็นความรับผิดชอบของระบบการศึกษาหรอก มันเป็นเรื่องที่ต้องช่วยกันคิดช่วยกันแก้ไขปรับปรุง เพียงแต่นักการศึกษาเองก็ไม่ควรล้างผลาญเงินในกระเป๋าของพ่อๆ แม่ๆ ทั้งหลาย ด้วยการสร้างตำราที่ "น่ารังเกียจ" ออกมาปลุกฝังความรู้สึกที่ไม่ดีต่อศีลธรรมให้มันหนักหนาสาหัสกว่านั้นก็บุญโขแล้ว ผมก็ไม่เข้าใจตรงจบจนทุกวันนี้ว่า ... การเรียนศีลธรรมหรือจริยธรรมนั้น .. ทำไมถึงทำให้สนุกกว่านี้ไม่ได้?? ...

เออเนี่ย ... นึกอะไรอย่างหนึ่งขึ้นมาได้ ... ในขณะที่เรื่องเซ็กซ์นั้นมักจะเต็มไปด้วย "ข้อแนะนำ" หรือเทคนิควิธีแปลกๆ ให้เด็กๆ ไปหัดเล่นหัดทดลองทำกัน ... ศีลธรรมกลับมักจะเต็มไปด้วย "ข้อห้าม" ... มีน้อยครั้งมากที่จะยอมเอ่ยถึง "ข้อปฏิบัติ" ... แต่ก็เป็น "ข้อปฏิบัติ" แบบ "ต้องทำ" นะ ... ไม่ใช่ "ข้อแนะนำ" อยู่ดี :-)) ... ไหนๆๆ พวกพ่อๆ แม่ๆ ที่เห่อเรื่อง "อิสรภาพทางความคิด" ของเด็กๆ ลองตอบคำถามข้อนี้ซิว่า ... เห็นเหตุผลที่เด็กๆ มักจะคล้อยตามไปในทางพยายาศึกษาเรื่องเซ็กซ์มากกว่าหลักศีลธรรมบ้างมั๊ย?? ... โถๆๆๆ ... มัวแต่ห่วงเรื่อง "ดีลูก" หรือ "ไม่ดีลูก" อยู่ได้ ... ระบบการศึกษาที่เป็นอยู่เนี่ย ... มันแพ่นกบาลลูกๆ ของพวกเราลงไปเต็มกบาลอยู่แล้วละเว้ยเฮ้ย ... :-)) ... รู้ตัวกันมั๊ยรีเปลา่ ??!

Synchronization??!

นี่คือคำที่ถูกเน้นย้ำบ่อยครั้งมากขึ้นในช่วงท้ายๆ เล่มของหนังสือ Revolutionary Wealth ของ Alvin Toffler และดูเหมือนว่าเขาจะพยายามให้มันเป็นอีกความหมายหนึ่งของแนวคิดเรื่อง Globalization ง่ายๆ อีกด้วย

ก็ต้องยอมรับกันก่อนว่า ผมมีความพอใจกับทั้งสองคำนี้พอสมควร แต่อาจจะคนละความหมายกับที่ Alvin Toffler ต้องการจะสื่อ เพราะ Alvin Toffler ค่อนข้างที่จะมองโลกอนาคตในแง่ที่ดูงามไปซะหมด และค่อนข้างจะเชื่อว่าแนวคิดของ Knowledge-Based Economy หรือ Knowledge-Based Society คือ "ทางรอด" เพียงทางเดียวของมวลมนุษยชาติ ... ซึ่งก็ไม่แปลกอะไร เพราะเขาเป็นผู้เสนอความคิดเรื่อง The Third Wave มาตั้งแต่แรก

ผมเองก็ค่อนข้างที่จะเห็นด้วยกับเขาว่า ทิศทางที่สังคมโลกของเราจะต้องดำเนินต่อไปนั้น มันก็คงหนีไม่พ้นเรื่องของ knowledge-based อย่างแน่นอน เพราะยุคอุตสาหกรรมหรือ The Second Wave ในความหมายของ Alvin Toffler นั้น ได้ต่อสู้พาดพิงกันทางเศรษฐกิจและสังคมกันจนงอมอย่างถ้วนทั่วในทุกๆ ประเทศอยู่แล้ว ... ทรัพยากรธรรมชาติก็ร่อยหรอลงไปเรื่อยๆ ในขณะที่ผู้คนก็เข้าสู่ยุค "เสื่อมทางจิตวิญญาณ" อย่างถึงราก เพราะแก่งแย่งแข่งขันกันจนไม่รู้ว่าอะไรจะสุดหาอะไรมาต่อกรกันได้อีก ... ซึ่งในที่สุดแล้ว ก็ต้องย้อนกลับมามองหาอะไรบางอย่างที่ยังไม่เคยถูกค้นคว้าอย่างลึกซึ้งถึงแก่นมาก่อนเลย ตลอดช่วงระยะเวลาของอารยธรรมมนุษยชาติ ... นั่นก็คือ "เผ่าพันธุ์ของตัวเอง"

วิทยาการอันก้าวกระโดดของ "bio-technology" และการค้นคว้าในเรื่องของ "nano-technology" นั้น ต้องยอมรับกันก่อนว่า ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจาก "ความกระหาย" ที่จะเป็น "ผู้ชนะ" ใน "การแข่งขัน" อันเป็นจิตวิญญาณที่เก่าแก่ซึ่งย้อนกลับไปถึง "ยุคดึกดำบรรพ์" นั่นเลยทีเดียว ... มันคือ "สัญชาตญาณดิบ" ของการต่อสู้ล้างผลาญทาง "เผ่าพันธุ์" ของสิ่งมีชีวิตทั้งหลายทั้งปวงบนโลกใบนี้ นับตั้งแต่ปรากฏการณ์กำเนิดแรกของพวกเรา ... ดังนั้น หากจะเอ่ยถึงคำว่า Wave Conflict อย่างที่ Alvin Toffler เขียนเอาไว้ในหนังสือ ผมเองก็รับรู้สีกว่า มันไม่ใช่การปะทะกันของ "คลื่นแห่งอารยธรรม" แต่มันน่าจะเป็น "ความสับสน" ในกระบวนการคิดของ "เผ่าพันธุ์มนุษย์" ที่ยังไม่สามารถ synchronize ความก้าวหน้าทางวิทยาการ กับจิตวิญญาณแห่งความเอื้อเพื่อเกื้อกูลระหว่างกันมากกว่า ซึ่งถ้าจะมองในมุมนี้ ผมก็ถือว่าพวกเรากำลังจะมีเทคโนโลยีในยุค The Third Wave ในขณะที่เรายังมีจิตวิญญาณแบบสัตว์เซลล์เดียวอยู่ ... มันล้าหลังยิ่งกว่า The First Wave ที่ Alvin Toffler หมายถึงยุคเกษตรกรรมซะด้วยซ้ำ นั่นต่างหากคือที่มาแห่งความสับสนวุ่นวายทั้งหลายทั้งปวงในสังคมโลก !!

ผมย้อนคิดกลับไปถึงข้อสงสัยเรื่อง "ผลไม้ต้องห้าม" ในคัมภีร์ Bible ที่บันทึกไว้ว่าเป็น "fruit of knowledge" ซึ่งจะดลบันดาลให้มนุษย์ "ฉลาด" เทียบเท่ากับ "พระเจ้า" !!!!! ... ทำไมพระเจ้าถึงไม่ยอมให้มนุษย์ที่พระองค์ "ปั้นมาด้วยมือ" มีความฉลาดเทียบเท่ากับพระองค์?? ... แต่ก็ไม่มีบันทึกใดๆ ในนั้นที่ระบุไว้ว่า "พระองค์อะไร?" ... หรือว่าจะต้องรอให้มนุษย์พัฒนาจิตสำนึกที่ตึ๊งขึ้นมาก่อน จึงจะยอมให้ฉลาดกว่านั้นได้??!! ... หรือพระองค์ทรงคิดว่า "ปล่อยให้เลวแต่ใจ ยังดีกว่ายอมให้ฉลาดแกมโกง" ???!! ... ผมเองก็คงไม่มีคำตอบในเรื่องนี้ แล้วก็ไม่ได้คิดว่าพระเจ้าจะมีคำตอบด้วย เพราะผมไม่รู้ว่าพระเจ้ามีจริงมั๊ย ... แต่คนที่บันทึกบท Genesis ของ Bible น่าจะมีคำตอบนี้อยู่ในใจ ตั้งแต่แรกที่เขาบรรจงเขียนท่อนนี้ไว้อย่างกำๆ กวมๆ :-)

ย้อนกลับไปทีคำว่า synchronization กับ globalization อีกครั้ง ที่ผมบอกว่าตัวเอง "พอใจ" :-)) ... แล้วก็เป็นเรื่องธรรมดาที่ผมจะต้องย้อนกลับเข้าไปหาพวกมันถึงแหล่งพำนักอาศัยอันถาวรของมัน ... ซึ่งนั่นก็คือ ... dictionary ...

synchronize (*sɪŋ'krə-nɪz', sɪn'-*) *v.* **-nized, -nizing, -nizes** -- *intr.* **1.** To be simultaneous. **2.** To operate in unison. -- *tr.* **1a.** To cause to occur or operate with exact coincidence in time or rate **b.** To cause to occur or operate at the same time as something else. **2.** To arrange (historical events) in a synchronism so as to indicate parallel occurrence. **3.** To cause (soundtrack and action) to match exactly in a film. [*< Gk. sunkhronizein, to be contemporary < sunkhronos, contemporaneous : sun-, syn- + khronos, time.*] -- **synchronization** (*-ni-za'shən*) *n.* --**synchronizer** *n.*

แล้วก็ .. คำว่า global กับ globalization

global (*glɔ'bəl*) *adj.* **1.** Having the shape of a globe; spherical. **2.** Of, relating to, or involving the entire earth; worldwide. **3.** Comprehensive; total. **4.** *Computer Science* Of or relating to an entire program, document, or file. -- **globally** *adv.*

globalize (*glɔ'bə-lɪz'*) *tr.v.* **-ized, -izing, -izes** To make global or worldwide in scope or application. -- **globalization** (*-li-za'shən*) *n.* -- **globalizer** *n.*

จริงๆ แล้วผมก็เชื่อว่าหลายคนควรจะรู้คำแปลของทั้ง 2 คำนี้อยู่ก่อน กล่าวคือ synchronization เป็นคำนามของคำกริยา synchronize แปลว่า "การทำอะไรๆ ให้พร้อมๆ กัน หรือด้วยอัตราความเร็วที่เท่าๆ กัน" ... ส่วนคำว่า globalization ก็เป็นคำนามของกริยา globalize ที่สร้างขึ้นจากคำคุณศัพท์ global ... ที่หมายถึง "โลก" ... ก็เลยทำให้ globalization แปลได้ว่า "การทำอะไรๆ ให้ครอบคลุมกว้างๆ ไปทั่วโลก" ???!! ... และถึงกับมีคนบัญญัติเป็นคำศัพท์หรูๆ ให้กับมันว่า "โลกาภิวัตน์" เพื่อให้มันดูเป็นของ "แปลกใหม่" สมกับสมัยนิยม

แต่ที่ผมอุตส่าห์ไปลอกมาจาก dictionary ก็เพราะอยากจะทำให้ดูความหมายที่ 3 ของคำว่า global ที่เขาแปลไว้ว่า total ซึ่งน่าจะตรงกับภาษาไทยว่า "ทั้งหมด" นั่นเอง !!

ดังนั้น ในความหมายที่แท้จริงของ globalization จะต้องหมายถึงการคิดและทำไปพร้อมๆ กัน "ทั้งหมด" ไม่ใช่ทำเป็นหยีบเป็นหย่อมตามอารมณ์ หรือทำเป็นสนอกสนใจทีละเรื่องๆ และเป็นเพียงครั้งเพียงคราวไม่ต่อเนื่อง การจะเอ่ยถึงเรื่อง globalization จึงเป็นเรื่องที่จะต้องว่ากันอย่าง "เป็นระบบ" และมองภาพแบบ "องค์รวม" ที่แต่ละองค์ประกอบสามารถส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกันในลักษณะของนิเวศน์ ... ซึ่งเป็น "กระบวนการคิด" ที่แตกต่างกับเรื่องของ "การแก่งแย่งแข่งขัน" อย่างสิ้นเชิง !!

Synchronization ในความหมายของ Alvin Toffler นั้น เขาต้องการจะหมายถึงการเชื่อมประสานกับกลไกการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และพยายามเรียกร้องให้ทุกๆ ฝ่าย เร่งรัดตัวเองให้ทันกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะเร่งผลักดันให้สังคมต่างๆ ของแต่ละประเทศ สามารถเกาะติดไปกับ "คลื่นลูกที่สาม" อันเป็นยุค "สังคมพื้นฐานความรู้" ซึ่งทุกๆ อย่างมีการเชื่อมโยงและสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองได้แทบจะตลอดเวลา ... แล้วจะเกิดอะไรขึ้น หากส่วนประกอบต่างๆ ทางสังคมเกิดปรับตัวไม่ทันกัน หรือเกิดไม่ synchronize กันขึ้นมา ?? ... ผลลัพธ์ก็คือปรากฏการณ์ทางสังคมที่พวกเราประสบอยู่ในทุกวันนี้ไง !! ... มันเป็นความไม่สมดุลย์กันของความเข้าใจในเรื่อง synchronization กับ globalization แต่กลับเร่งมือที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอะไรบางอย่างก่อนเวลาอันสมควร ... นั่นคือสาเหตุหนึ่งแห่งความสับสนวุ่นวายในสังคมโลก

ผมเองไม่ใช่มนุษย์ที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เพราะจริงๆ แล้ว ผมเองนั้นแหละที่ยื่นมือเข้าไปเปลี่ยนแปลงอะไรๆ หลายต่อหลายอย่างในระบบงานที่ตัวเองบังเอิญเข้าไปเกี่ยวข้อง ... แต่เราจะเปลี่ยนแปลงเพียงบางชิ้นบางส่วนของระบบไม่ได้ จนกว่าเราต้องแน่ใจว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นจะไม่ก่อให้เกิดอาการ de-synchronization ขึ้นมาในภาพรวมของทั้งระบบ ... มันเป็นเรื่องของ Structural Thinking, เป็นเรื่องของ Globalization ขนานแท้ ... ไม่ใช่เรื่องของ Competitive Strategies หรือ Competitive Advantages ... เพราะไม่ว่ากลยุทธ์หรือความได้เปรียบใดๆ ในด้านการแข่งขัน ย่อมกลายเป็นเรื่องละเมอเพื่อพากันไปทั้งหมด หากกระบวนการภายในของพวกเราเหลวแหลกจนหาจุดที่จะประสานงานกันจริงๆ ไม่ได้เลย ... แต่สังคมโลกกลับกำลังเดินไปในแนวทางเฮงซวยที่ว่านั้นซะฉิบ !!

ปรากฏการณ์ทางการค้าและการตลาดประเภท "ยิงไปก่อน เล็งทีหลัง" หรือประเภท "Guts Thinking" ที่เน้นความสำคัญอยู่ที่ "ความทันต่อเหตุการณ์" โดยอาศัย "สัญชาตญาณ" เป็นเครื่องมือตัดสินใจ ทำงานโดยใช้อารมณ์และความรู้สึกส่วนตัว ถือเอาความเป็น "ปัจเจกบุคคล" ที่เน้นย้ำกับความคล่องแคล่วปราดเปรียว กับอาศัยความสามารถเฉพาะตัวในการแก้ "ปัญหาเฉพาะหน้า" ให้ผ่านไปเป็นครั้งๆ คราวๆ ตลอดเวลา ... ซึ่งในความเห็นของผมแล้ว ... มันคือการกวาดปัญหาเฉพาะหน้าให้มาพอกพูนเอาไว้ที่ข้างหลังเท่านั้น มันไม่เคยแก้ไขอะไรได้อย่างเป็นเรื่องเป็นราวในแง่ของการพัฒนาใดๆ เลย ... องค์กรและบุคลากรส่วนใหญ่ ตั้งหน้าตั้งตาวิ่งไปข้างหน้า ความหาโอกาสใหม่ๆ และค้นหาวិธีการที่แปลกๆ ใหม่ๆ และนับเอาจำนวนครั้งของการ "ปิดปัญหา" เป็นมาตรวัดความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน ... แล้วเรียกชื่อพฤติกรรมที่เลวทรามนี้ว่า "การเปลี่ยนแปลง" !! ... หรือไม่ก็เรียกว่า "ความทันต่อสถานการณ์" หรือ "ความยืดหยุ่นคล่องตัว" !? ... อู๊ย ... !!

หน่วยงานที่ตามมาข้างหลัง ก็เลยต้องมีหน้าที่คอยเช็คเช็คเช็คให้ เนื่องจากไอ้ตัวข้างหน้านั้นปล่อยให้เสียเวลาส่วนไอ้ตัวพวกนั้นก็หันกลับมาถากถางว่าพวกข้างหลังเป็น "เต่าล้านปี" ทำงานอืดอาดเชื่องช้า และไม่รู้จกมองไปข้างหน้า ไม่ยอมคิดและติดตามให้ทันกับโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ... ซี้แล้ววิ่งหนี ยิ่งไงมันก็ใช้เวลาน้อยกว่าคนที่ทำความสะอาดอยู่นิ่งๆ ค่าแหละว่า ... ซีนไม่มีคนเช็ค มันก็ต้องวิ่งเตะเข้าปากกันมั้งซักวันจนได้ ... หรือไม่จริง?!!

เอางี้ละ ... ยกตัวอย่างเรื่องชกมวยดีกว่า จะได้เข้าใจบรรยากาศของมนุษย์ที่ชอบแข่งขันหน่อย ...

สมมุติว่าเรามีข้อมูลสักว่า การชกมวยในรุ่นยักษ์หรือ Heavy Weight นั้นจะมีโอกาสได้รับเงินรางวัลที่สูงกว่าการมั่วแต่ชกมวยรุ่นเล็กๆ หลากๆ นิด ... เราก็เลยตัดสินใจเร่งเพิ่มน้ำหนักตัวเอง ... เร่งจริงๆ นะ เพราะ "แตก" อย่างเดียว ไม่ยอมฝึกสร้างกายเลย เนื่องจากกลัวว่าถ้าเสียเวลาฝึกสร้างกายแล้วน้ำหนักจะขึ้นช้า ... ในที่สุดก็เลยตัดสินใจแตก .. แตก .. แตก .. แล้วก็ แตกๆ ๆๆๆ จนพุงกาง น้ำหนักโล่งจนทันถึงชั้นเกินกว่าเจ้าของสังเวียนเดิมไปอีกหลายสิบเปอร์เซ็นต์ด้วย ... แล้วจะไปชกกับเขาไหวมั๊ย?!! ... ถึงแม้ว่าน้ำหนักมันจะได้ "ตามกติกา" ... แต่ "สังขาร" นะมีความพร้อมแค่ไหน? ... เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนมากใช้มั๊ย ?!?! :-) ... เนี่ยะ ... ผมเรียกมันว่า de-synchronize กับ de-globalize คือทำอะไรไม่คำนึงถึงภาพรวมของความพร้อม สักแต่คิดสักแต่ทำไปตามกระแส และไม่เคยสำรวจตรวจตราถึงความเหมาะสมในหลายๆ ด้านของตัวเองเลย !!

เก๊าะ ... มาถึงตรงนี้ก็เลยอยากจะลอกท่อนท้ายๆ ของหนังสือ Revolutionary Wealth มาให้อ่านกันไว้ เพราะในบางแง่คิดแล้ว Alvin Toffler ก็มีอะไรบางอย่างที่ถือเป็นการปราชัย "ความบ้าเห่อ" ตามกระแสอย่างนี้ด้วยเหมือนกัน ... ถือเป็นการ "เตะเบรด" ให้กับคนที่เห่อแนวคิดเรื่อง The Third Wave ของเขาเองด้วย ...

THE NANO-NOW

...

One White House national security adviser was even heard to say he had no time for strategy, and that strategy is only a label pinned on actions after they have already been taken.

This focus on the immediate is present in business as well. In recent years, management gurus have told business leaders that things are moving too fast for companies to bother with strategy. What is needed, these experts tell us, is not strategy but agility. If companies and countries are just adaptive enough, flexible enough and quick enough, they don't need strategy.

Agility is, of course, absolutely vital. But agility without strategy is reactive. It merely subordinates a person, a company or a country, for that matter, to someone else's strategy -- or simply to chance.

Strategies, like the humans who produce them, are always faulty. And they must obviously be flexible, subject to rapid reformation. Indeed, smart strategies must take into account not just the speed of change today but its further acceleration tomorrow.

Admittedly, all this is easy to say and extremely hard to do. Yet simply substituting agility for strategy is like rushing madly to the nearest airport and letting the pushing and shoving crowd

carry us along to whatever gate it chooses. This is perfectly acceptable if we don't care where we end up -- in Texas, Tokyo or Tehran, with our luggage, no doubt, in Timbuktu.

...

แน่นอน การวิ่งไล่กวตคนอื่น ๆ โดยหวังผลว่าตัวเองจะสามารถ synchronize เข้ากันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้นั้น ไม่ใช่ความคิดที่ผิดหรือว่าชั่วร้าย ... แต่โลกนี้ไม่ใช่สถานที่สำหรับ one man show มาตั้งนานแล้ว แม้แต่เครื่องจักรอย่างคอมพิวเตอร์ยังต้องพยายามติดต่อกับ network ใด network หนึ่งให้ได้ เพื่อที่จะสามารถอาศัยความช่วยเหลือของข้อมูลข่าวสาร และความช่วยเหลือเกื้อกูลให้กับการพัฒนาศักยภาพของมันเป็นเองตลอดเวลา ... คนคนเดียวที่คิดจะต่อกรกับชุมชนขององค์กรอื่นๆ ทั่วทั้งโลกนะ ... ถ้าไม่ใช่เพราะ "หลงตัวเอง" จนสุดโต่ง ก็น่าจะมีกระโหลกที่โล่งใจไร้ซึ่งเซลล์สมองอย่างแน่นอน :-)

Knewtrients :-)

ในหนังสือเรื่อง Revolutionary Wealth นั้น Alvin Toffler ได้ผูกคำขึ้นมาใช้ใหม่อยู่หลายคำ อย่างเช่นคำว่า prosumer = producer + consumer แล้วก็คำว่า obsoledge = obsolete + knowledge ... ซึ่งค่อนข้างจะเป็นเรื่องปกติไปแล้ว สำหรับการนำเสนอความคิดที่แปลกไปจากความรู้ของผู้คนทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อจะก้าวให้พ้นกรอบที่เป็นข้อจำกัดทางภาษา เนื่องจากบางครั้ง เรายังก็หาคำที่ลงตัวกับความหมายที่ต้องการจะสื่อให้ได้ยากเต็มทนจริงๆ เหมือนกัน :-) ... แต่นั่นอาจจะเป็นคนละเหตุผลกับของผม เพราะผมสร้างคำใหม่ด้วย "ความมัน" ในอารมณ์ของตัวเองซะมากกว่า อย่างเช่นที่เคยเล่าไว้ในเอกสารชุด Wordspire!

มาคราวนี้ก็อีกเหมือนกัน ผมเอา past tense ของคำว่า know ก็คือ **knew** มาผสมกับคำว่า **nutrient** ที่แปลว่า "ส่วนผสมทางโภชนาการ" ซึ่งหากพวกเราสังเกตที่ข้างกล่องหรือข้างห่อสินค้าบริโภคต่างๆ ก็น่าจะเคยพบคำว่าคำๆ นี้ถูกใช้อยู่บ่อยมากในชีวิตประจำวันของพวกเรา ... ผสมออกมาเป็น **knewtrient** โดยผมล้อเสียงของ nu- ด้วย knew ... ซึ่งก็น่าจะให้ความหมายในทำนองว่า "ส่วนผสมทางความรู้" หรือ "ส่วนผสมทางวิชาการ" ... ประมาณนั้น

ตรงนี้ เกิดจากการที่ผมสังเกตความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในโลกแห่งวิชาการ ซึ่งในระยะหลังๆ นี้ จะมีการผสมผสานข้ามสายวิชาอยู่ค่อนข้างบ่อย อย่างเช่น "พันธุวิศวกรรมศาสตร์" ที่มีการผสมผสานระหว่างความรู้ด้านชีววิทยา กับการจับคู่และออกแบบลักษณะโครงสร้างทางพันธุกรรม ... หรือไม่ก็มีการผสมศาสตร์แห่งสงคราม เข้าไปในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด บางทีก็เอาเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ ไปผสมกับเรื่องของการออกแบบซอฟต์แวร์ ... ส่วนบางรายก็เอาคุณสมบัติทางเคมีของธาตุต่างๆ มาใช้เป็นหัวข้อในการอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ แล้วก็ยังมีการรักษาความผิดปกติทางพฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์ โดยใช้สารเคมี รวมไปถึงการสร้างสูตรสำเร็จของระดับสารเคมีต่างๆ ในร่างกายปกติของมนุษย์ แล้วใช้เป็นแนวทางในการรักษาอาการป่วยใช้สารพัด ฯลฯ ซึ่งลักษณะของการผสมผสานแบบนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ผมเคยเล่าเอาไว้ใน ZHUQiDOX episode II : The Parallel Universe of Thought อันเป็นฉบับที่ได้รับการประทุทางอารมณ์จากหนังสือเรื่อง The Medici Effect

ผมก็เลยนึกสนุกๆ ว่า หากยังเป็นอย่างนี้ต่อไป อีกหน่อยเราก็คงจะเห็นตำรับตำราต่างๆ ระบุสัดส่วนการผสมของวิชาการหลายๆ แขนงเข้าไปไว้ในหนังสือแต่ละเล่ม ... คล้ายๆ กับสินค้าบริโภคทั่วๆ ไป ที่จะบอกส่วนผสมทางโภชนาการว่า มีคาร์โบไฮเดรต, โปรตีน, ไขมัน, หรืออื่นๆ อย่างละเอียดเปรี๊ยะ ... ซักวันหนึ่ง ... ปกติด้านหลังของหนังสือบางเล่ม ก็อาจจะระบุเอาไว้ว่า Knewtrients: Biology 15%, Chemistry 4%, Physics 36%, Ethics 20%, Others 25% ... คนอ่านก็จะรู้ตัวไว้ก่อนว่า เป็นส่วนผสมทางวิชาการที่เขาจะบริโภคมากน้อยแค่ไหน?! .. เป็นประโยชน์กับการเจริญเติบโตของประชากร synapse ในสมองของเขาเองรึเปล่า?! ... เออเนอะ ... ทำทางน่าจะตลกดีเหมือนกัน :-)

ทุกวันนี้ เส้นแบ่งทางวิชาการของแต่ละแขนงความรู้ เริ่มที่จะไม่ชัดเจนในขอบเขตของมันลงไปทุกวันๆ กิ่งก้านที่แตกหน่อแตกกอออกมาใหม่ บางกิ่งก็ไปไขว้เกี่ยวและเชื่อมโยงถึงกันกับสาขาอื่นอย่างแยกกันไม่ค่อยจะขาด ... ซึ่งผมก็รู้สึกว่ามันไม่ได้เป็นเรื่องแปลกประหลาดอะไร เพราะแต่เดิมความรู้ทั้งหมดเหล่านั้น เขาก็ย่ำรวมกันเป็น "ศาสตร์" ที่นักปราชญ์ทั้งหลายต้องจำเรียนทั้งหมด ... เพียงแต่มันค่อยๆ ถูกต่อเติมรายละเอียดที่ลึกซึ้งมากขึ้นเรื่อยๆ ... แต่ละสาขาวิชาจึงค่อยๆ แยกตัวออกมาเป็นเอกเทศ และพยายามผลิต "ปราชญ์เฉพาะเสี้ยว" ที่เรียกว่า professional ออกมา ... เรียกว่าพยายามสร้างให้มีความชำนาญแบบเฉพาะด้านไปเลย เอาให้รู้จริงรู้ลึกถึงแก่นถึงราก โดยแลกกับโอกาสที่จะศึกษาในสาขาวิชาอื่นๆ อย่างรอบด้านจริงๆ เหมือนเมื่อก่อน ... เขาดำรงว่า "สรรพสิ่งในโลก เมื่อรวมแล้วก็แยกจาก เมื่อแยกจากแล้ว วันหนึ่งก็จะกลับมารวมตัวกันอีก" ... อย่างที่หลายคนเคยอ่านเจอในวรรณคดีแรกของหนังสือเรื่อง "สามก๊ก" ... ซึ่ง "ก๊กทางวิชาการ" ทั้งหลาย ได้แตกหน่อแตกกอออกมาเป็นสิบเป็นร้อย ต่างฝ่ายต่างก็สะสม "วาสนา-บารมี" จนสามารถยืนหยัดเป็นเอกเทศมาหลายทศวรรษ

บางทีก็ถึงกับแยกตัวเป็นก๊กอิสระได้นานนับเวลาร่วม 100 ปีก็มี ... บัดนี้ จึงถึงคราวที่ก๊กต่างๆ เริ่มที่จะหลอมรวมเพื่อกลับเป็นหนึ่ง และสามารถแบ่งปันผลงานการค้นคว้าวิจัยระหว่างกัน เพื่อช่วยขยายเขตอิทธิพลของตนให้สามารถครอบคลุมสรรพความรู้ ที่อาจก่อประโยชน์แก่ตนเองและสังคมโดยรวมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ... เรียกว่าเกิดการ convergence เข้าหากัน แล้วบางครั้งก็เกิดการ fusion ที่ปลดปล่อยพลังทางความรู้ใหม่ๆ ออกมา เชี่ยวให้สังคมโลกทั้งมวลถึงกับต้องสั่นสะท้านเสียวชานกันไปตลอดแนวสันหลัง ...

พวกเราเองก็คงบอกได้ยากว่า สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นมาแล้ว หรือกำลังจะเกิด หรือที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น จะนำไปสู่โลกที่ชั่วร้ายตำราทราม หรือจะนำไปสู่โลกพบกับหนทางที่สุกสว่างเรืองรองแห่งอนาคต มันเป็นหน้าที่ของทุกๆ คน ไม่ใช่เฉพาะของคนรุ่นเก่า หรือของคนรุ่นใหม่เท่านั้นที่จะมีสิทธิ์ตัดสิน ... ความชั่วร้ายในยุคหนึ่งสมัยหนึ่ง อาจจะกลายเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในอีกยุคหนึ่ง ในขณะที่สิ่งดีงามของยุคสมัยหนึ่ง อาจจะหมดความชอบธรรมในด้านของความเหมาะสมกับอีกยุคสมัยหนึ่ง ... แน่หนอนที่คนรุ่นหนึ่งน่าจะมียุคสมัยหนึ่งที่จะต้องตายก่อนคนอีกรุ่นหนึ่งเสมอ โดยสภาพของความจริงทางชีววิทยา แต่นั่นก็ไม่ใช่เหตุผลที่เราจะเหมาเอาว่า โลกแห่งอนาคต "ไม่ใช่ฐานะ" ที่เราจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง แล้วเรามีอะไรอยู่ให้ลูกๆ หลานๆ ของพวกเรา พวกกันหัวทกกันชีวิตกับการลองผิดลองถูกของพวกเขา ... ความเปลี่ยนแปลงของโลกคือสิ่งที่พวกเราไม่อาจจะปฏิเสธ ... แต่ผมอยากจะหมายเหตุไว้ตรงนี้เลยว่า มันคือสิ่งที่เรา "ไม่อาจจะปฏิเสธความรับผิดชอบ" ... มันคือสิ่งที่เราจำเป็นต้องยอมรับ แต่ก็ต้องยอมรับอย่างที่มี "ความรับผิดชอบ" เสมอ ... อนาคตของโลกอาจจะเต็มไปด้วยสิ่งใหม่ๆ ที่ทำทุกอย่างทันสมัย แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า มันจะมาถึงจุดนี้ได้โดยปราศจาก "วิวัฒนาการ" ... การก้าวขึ้นถึงจุดสูงสุดของอาคารแล้วจะบอกว่าให้หรือชั้นล่างๆ ทั้งให้หมด เพราะไม่เห็นจะมีความจำเป็นใดๆ อีกแล้ว ... เราจะทำอย่างนั้นได้หรือเปล่า?!! ... ต้นไม้ใหญ่ ใข้ว่ามันจะมีแค่ดอกแค่ผล เพราะมันยังมีกิ่งก้านลำต้นจนถึงรากแก้วรากฝอยของมัน ที่น้อยคนนักจะสรรหาค่าเพราะๆ มาเอ่ยเชยชม ... แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสิ่งเหล่านั้นล้วนแล้วแต่ไม่มีความจำเป็นเลย ... ถูกมั๊ย?!! ...

ถ้าพวกเราที่เป็น "คนรุ่นก่อน" จำเป็นต้องเปิดความคิดให้กว้าง เพื่อตอบรับกับการเปลี่ยนแปลง ... หรือจะแปลว่า "คนรุ่นใหม่" ไม่ต้องเปิดความคิดให้กว้าง เพื่อสำรวจเส้นทางแห่งวิวัฒนาการของพวกเขา? ... การจะสร้างสังคมที่ synchronize กัน จำเป็นที่ทั้งหมดจะต้องพยายามปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติ ตลอดจนกรอบกระบวนทัศน์ให้สามารถสัมผัสสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเท่านั้น ... การอดตื้อถือดี ไม่ว่าจะโดย "คนรุ่นเก่า" หรือ "คนรุ่นใหม่" ล้วนแล้วแต่เป็น "ทัศนคติที่เหลวไหล" ด้วยกันทั้งคู่ ... ถ้าคนรุ่นใหม่จำเป็นต้องมีศักดิ์ศรีแห่งอิสรภาพทางความคิดอย่างมนุษย์ ... หรือโคตรพ่อโคตรแม่ของพวกเขาไม่ใช่มนุษย์?!! ทัศนคติและความคิดทั้งหมดของคนรุ่นก่อนถึงได้ถูกจัดให้เป็นเพียง "ความคิดชั้นสอง" ของสังคมยุคใหม่ไปซะหมด ... การให้ความเคารพใน "ความแตกต่าง" น่าจะไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะ "ความแตกต่างใหม่ๆ" เท่านั้นมั้ง ... ริ้วไร?!!

ก็อยากจะเตือนๆ กันไว้เนาะ ... กินอาหารก็ต้องรู้จักกินให้ครบ 5 หมู่ จะกินโดยเทคโนโลยีชีวภาพแบบไหนผมก็ไม่สนหรอก ... เพราะหลายๆ เรื่องมันก็พัฒนาขึ้นมาเพื่อจะอำนวยความสะดวกเท่านั้นเอง ไม่ใช่พัฒนาขึ้นมาเพื่อจะทดแทนกัน หรือเพื่อจะกำจัด "หลักการเดิม" ออกไป ... เราอาจจะทำอะไรๆ หลายอย่างได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น ... เปรียบเทียบกับอะไรไม่ทราบ?? ... มันย่อมเป็นการเปรียบเทียบกับวิธีการเก่าๆ ต่อวัตถุประสงค์หรือหลักการเดิมๆ ที่จะต้องเป็นของมันอย่างนั้น ... ใช่มั้ย? ... เราอาจจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนในด้านของ "วิธีการ" หรือ "กรรมวิธี" ในการปฏิบัติ ... แต่ไม่ใช่ทุกครั้งที่เราจะต้องเปลี่ยน "หลักยึด" หรือ "จุดยืน" ของตนเสมอไป ... ต้นไม้เนาะ มันก็แค่ผลิดอกผลัดใบของมัน ... ไม่ใช่เน่าที่เดียวทั้งราก ... นึกออกมั๊ย????!!

The Adjectivalization World

ผมเองก็ไม่แน่ใจว่า ระหว่างคำว่า diversity ที่มักจะถูกหยิบยกมาเอ่ยอ้างถึง "ความหลากหลาย" ทางสังคมและความคิด กับคำว่า differentiation ที่แปลกันว่า "การสร้างความแตกต่าง" นั้น ตัวไหนคือแรงขับเคลื่อนหลักของกระแสแห่ง "ความแปลกแยก" ที่เราพบเห็นกันอยู่ในทุกวันนี้ ... ผมรู้สึกแต่เพียงว่า โลกของเรากำลังอยู่ในยุคของ "ความฟุ่มเฟือยทางคำคุณศัพท์" หรือ over-adjectivalization

ส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการ "หลอมรวมกัน" ของสาขาวิชาต่างๆ และทำให้เกิดคำศัพท์ใหม่ๆ ทางวิชาการ ตัวอย่างเช่น molecular pharmacology, psychopharmacotherapy หรือแม้แต่ neurophysiology ... และอื่นๆ เท่าที่จะมีใครคิด "ส่วนผสมทางวิชาการ" (knewtrients) ใหม่ๆ เต็มขึ้นไปเรื่อยๆ ... อีกส่วนหนึ่งก็น่าจะเกิดจากการ "แยกสลายรายวิชา" ออกไปเป็นสาขาวิชาย่อยๆ เช่นในเรื่องของความฉลาดหรือ intelligence นั้น ก็มีการแยกออกไปเป็น multiple intelligences ซึ่งประกอบด้วย 7 สาขาหลักคือ Linguistic Intelligence (ความฉลาดทางภาษา), Logical & Mathematical Intelligence (ความฉลาดทางตรรกะและคณิตศาสตร์), Spatial Intelligence (ความฉลาดทางรูปทรงและกายภาพ), Bodily & Kinesthetic Intelligence (ความฉลาดทางสรีระและร่างกาย), Musical Intelligence (ความฉลาดทางดนตรี), Interpersonal Intelligence (ความฉลาดทางสังคม หรือ Social Intelligence), Intrapersonal Intelligence (ความฉลาดทางอารมณ์ หรือ Emotional Intelligence), Naturalist Intelligence (ความฉลาดทางธรรมชาติสัมพันธ์) ... จากนั้นก็ลุกลามไปสู่โลกของธุรกิจและการตลาด ที่ต่างก็พยายามหา "แหล่งพักพิงระยะชั่วคราว" ของตัวเอง ซึ่งเรียกด้วยภาษาแบบของเขาว่า market niche โดยการสร้างความแตกต่างจากคนอื่น ๆ ตลอดเวลา เพื่อจะหลีกเลี่ยงปัญหา "สงครามราคา" และพยายามสร้าง "ผลตอบแทนสูงสุด" ให้กับตัวเอง ... ดังนั้น เราจึงเห็นคำว่า Relationship Based Marketing, Customer Relationship Management (CRM), Customer Experience Management (CEM), Individuated Marketing, และอื่นๆ ... ซึ่งพอแยกย่อยหนักๆ เข้าก็เกิดการรวมกันอีกครั้งเป็น Integrated Marketing Campaign (IMC) ... นี่คือภาพย่อยๆ ของสถานการณ์ทางสังคมรอบด้านที่พวกเราเสพเข้าไปเป็นชีวิตประจำวันในปัจจุบันนี้ ... เพราะฉะนั้น ไม่ต้องรู้สึกแปลกใจเมื่อเราพบเห็นกลุ่มวัยรุ่นต่างๆ (หมายถึงหลายรุ่นและหลายวัยด้วยกัน) พยายามสร้าง "คำคุณศัพท์" แปร่งๆ ขึ้นมาใช้เป็นชื่อเรียกสำหรับกลุ่มของตัวเอง ... มันกลายเป็นเรื่องธรรมดาอย่างหนึ่งไปแล้วในสังคมทุกวันนี้ :-)

ความรู้สึกของผู้คนที่พยายาม "ต้อง" ไม่เหมือนใครๆ นั้น กลายเป็น "กรอบกระบวนทัศน์" หนึ่งที่ถูกตีความและใช้อย่างมีขอบเขตทางปัญญาพอสมควร เพราะส่วนใหญ่แล้วก็จะ "สร้างความแตกต่าง" เพื่อ "ความแตกต่าง" ซึ่งเหมือนกับบางคนที "หาเงิน" เพื่อจะ "มีเงิน" หรือ "ไขว่คว้าอำนาจ" เพื่อจะ "มีอำนาจ" ... ไม่ได้มีจุดประสงค์อื่นใดที่ไกลไปกว่านั้นเลย และทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่บุคคลเหล่านี้ทุ่มเทลงไป ไม่ต่างอะไรกับ "ควีนพิษ" จากท่อไอเสียของรถยนต์ ... ซึ่งทั้งหมิ่นและเป็นมลภาวะทางสังคม ... มันถูกปลดปล่อยออกมาเพราะแค่ต้องปล่อยออกมา ... เท่านั้นเอง !!

ผมค่อนข้างที่จะถือคติความเชื่อที่ว่า "ความเหมือน" หรือ "ความแตกต่าง" ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องถูกนับว่าเป็น "อาชญากรรม" และไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่จะควรจะถูกมองว่าเป็น "ความเหลวไหล" หรือไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่จะควรจะได้รับยกย่องเทิดทูนว่าเป็น "ความถูกต้อง" ... โดยตัวของมันเอง !! ... แต่มันควรจะถูกพิจารณา หรือ "พิพากษา" โดยมองผ่าน "ผลกระทบ" ที่มันมีต่อ "บริบท" ของมันเท่านั้น ... การเกิดขึ้นและมีอยู่เพียงเพื่อจะเกิดขึ้นและมีอยู่ อาจพิจารณาได้ว่า มันน่าจะคล้ายกับ "ซี" หรือ "กาก" ที่จะต้องเป็นของมันอย่างนั้นเอง ไม่ได้มีคุณค่าทางโภชนาการใดๆ ไม่ว่าจะทางร่างกาย หรือทางสติปัญญาของมนุษย์ :-)

... ซึ่งผมไม่แน่ใจว่า การที่พ่อๆ แม่ๆ ทั้งหลายที่พยายามจะ "เสียมสอน" ให้ลูกๆ ของตัวเอง มี creativity สูงๆ มีความเป็น individualism จัดๆ นั้น ได้เคยคิดคำนึงถึงเรื่องเหล่านี้มาก่อนน้อยแค่ไหน ... เพราะสิ่งที่ผมเห็นก็คือ พวกเด็กๆ ยังติดนิสัย "สัตว์สังคม"

ที่ยังพยายาม "เลียนแบบ" เพื่อเอาอย่าง หรือพยายามเกาะกันเป็นกลุ่มก้อนในบางลักษณะ ... เพียงแต่ว่า "กลุ่มก้อน" ที่พวกเขาเลือกเกาะกันนั้น ... ไม่ใช่ "กลุ่มก้อนทางสังคม" เดิมที่พ่อ แม่ฯ ทั้งหลายคุ้นเคย ... คำถามก็คือ ... แล้วมัน individual หรือ creative กว่ากันตรงไหนไม่ทราบ?? ... การประพุดิตตนเอาอย่างดาราที่ตัวเองชื่นชอบ หรือแต่งกายให้ทันสมัยทันสมัยกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ... มันมีความ creative หรือ individual มากกว่าการรู้จักยังคิด เพื่อพิจารณาเลือกเอาความเหมาะสมระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันตรงไหน?? ... หรือการ "ต้อง" ไม่เหมือนพ่อแม่เท่านั้นถึงจะนับว่า creative ... ก็ถ้าพ่อแม่ผู้ไหนมีความเชื่ออย่างนี้ ผมก็ขอสนับสนุนให้ลูก ๆ ของพวกเขาเป็นกบฏให้หมดโคตรไปเลย ... ก็ถ้าขนาดเจ้าตัวยังไม่มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตัวเอง จะไปทนเอาอย่างพวกมันทำไม(วะ)ไม่ทราบ ??!!!

เราจะไม่มีวันที่สามารถสร้างสูตรสำเร็จในการเลี้ยงดูเด็ก ๆ ได้เลย ไม่ว่าเทคโนโลยีจะได้รับการพัฒนาไปไกลกว่านี้ อีกซักแค่ไหนก็ตาม ... แล้วเราก็ไม่น่าจะมีมาตรฐานว่าพ่อแม่ผู้ไหนดีหรือไม่ดีดีกว่ากัน ... เพราะเด็ก ๆ แต่ละคนคือ individualist โดยตัวของพวกเขาเองมาแต่กำเนิด แต่การรับรู้ถึงคุณสมบัติข้อนี้ แล้วไปยึดติดกับความเชื่อผิด ๆ ที่ว่า "เราเลี้ยงเด็กได้แต่ตัว" นั้น ก็ยังต้องถือว่าเป็นการ "ปิดความรับผิดชอบ" อยู่ดี ... การได้เลี้ยงดูเด็ก ๆ พร้อม ๆ กับให้การอบรมสั่งสอนพวกเขา ฝ่าสังเกตการรับรู้และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของพวกเขา ศึกษาและเติบโตไปพร้อม ๆ กันกับพวกเขา ... ผมถึงว่ามันคือสิ่งที่พ่อ แม่ฯ ทั้งหลาย ไม่ควรละเลยโอกาสอย่างนี้ในชีวิตของตัวเอง ผมเองไม่เคยถือว่าสิ่งเหล่านี้คือ "หน้าที่" และไม่เคยมองว่าการกระทำต่อพวกเขาควรจะถูกเรียกว่า "บุญคุณ" ... แต่มันคือ "โครงสร้างพื้นฐาน" ของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของ "สัตว์สังคม" ... "หน้าที่" ดูจะเหมือนเป็นการ "บีบบังคับ" ... ในขณะที่ "บุญคุณ" ดูจะกลายเป็นเรื่องของ "การตอบแทน" ... แต่ผมเชื่อว่า "ความรัก" และ "ความผูกพัน" เป็นคุณลักษณะบางอย่างที่มีค่าสูงกว่าทั้งสองคำนั้น :-)

หากมีใครถามผมว่า "อยากให้เห็นลูก ๆ ของตัวเองเติบโตขึ้นมาเหมือนอย่างไร?" ผมก็คงตอบว่าอยากให้เหมือน "ตัวของพวกเขาเอง" ... ตัวตนที่พวกเขาคิดและพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับบริบทของพวกเขาในภาพรวม ไม่มี ความ "ต้องเหมือน" หรือ "ต้องไม่เหมือน" ... ขอให้มีความยืดหยุ่นที่อิสระ มีปัญญาที่แจ่มชัด มีความรักและความปรารถนาดีที่เจือจางได้อย่างไม่รุ่มร่าม ... มีความเป็นมนุษยชาติที่ควรค่าแก่การสืบทอดเผ่าพันธุ์ต่อไป ...

การดำรงตนอยู่ในโลกแห่ง "ความฟุ่มเฟือยทางคำคุณศัพท์" หรือ over-adjectivalization world ที่แปลกแยก เพราะ "ความกระสัน" ใน "ความแตกต่าง" นั้น น่าจะเป็นการดำรงตนอยู่กับ "ความสับสน" ที่เกินกว่าพ่อ แม่ฯ ทั้งหลายจะยอมปล่อยปละละเลยให้พวกเด็ก ๆ ของพวกเขา หยิบฉวยความวุ่นวายอย่างไร้รากของสังคมมาลองผิดลองถูก โดยปราศจากการกำนัลกรองใดๆ ... ผมคิดว่ามันเป็นสิ่งสมควร ที่พ่อ แม่ฯ ทั้งหลาย จำเป็นต้องพิสูจน์ให้สังคมโลกได้รับรู้ว่า "โครโมโซม" ครึ่งหนึ่งที่เด็ก ๆ เหล่านั้นมีอยู่ในร่าง คือสิ่งที่ควรค่าแก่การสืบทอด ไม่ใช่เป็นแค่เศษสวะทางพันธุกรรมที่บังเอิญเกิดขึ้นมาเฉยๆ ... ภาระทางชีวภาพของมนุษย์ น่าจะไม่ใช่ว่าเอาไปหนึ่งมาเพื่อปล่อย "โครโมโซม" เข้าไปผสมแล้วก็ถือว่าจบธุระ ... อย่าไปหลงเข้าใจผิดคิดว่า "การคัดสรรทางธรรมชาติ" นั้น ลึกลับสุดลงตรงที่การปฏิสนธิของไข่ใบที่เลือก ... เพราะ "โครโมโซม" ครึ่งหนึ่งที่เด็กได้รับไปนั้น หากไม่สามารถพิสูจน์ตัวเองว่าคู่ควรกับสังคมโลก มันก็จะไม่มีโอกาสสืบทอดต่อไป ... นั่นแหละถึงจะเรียกว่า "สูญพันธุ์" จริง ๆ :-)

... Are we going to be wired ... or getting to be weird ???!

ผมเคยใช้ค่านี้นับบัตร e-card ที่ส่งให้พรรคพวกเพื่อนฝูงของตัวเองเมื่อตอนขึ้นปีใหม่ 1999 โดยเล่นตัวสะกดของคำว่า wired กับ weird ที่เมื่อสลับตำแหน่งกันแล้ว จะกลายเป็นคนละความหมายพอดี

กระแสความบ้าคลั่งเรื่อง e-commerce หรือยุค dot com ในเวลานั้น เป็นอะไรที่หลายคนพากันตื่นตื่นกันอย่างยิ่งใหญ่ และทำให้มีคนจำนวนหนึ่งเชื่อว่า หากใครที่ไม่สามารถเข้าถึง internet ได้ ก็น่าจะเป็นแค่เผ่าพันธุ์ที่กำลังจะถูกล้าง "คัดออก" โดย "กระบวนการคัดสรรทางธรรมชาติ" ชนิดหนึ่ง ... ในขณะที่เชื่อว่า ถ้าใครสามารถเข้าไปจับจอง "พื้นที่กลางอากาศ" ของ internet ได้ ก็จะมีโอกาสกลายเป็นมหาเศรษฐี เทียบชั้นกับบอริส มหาเศรษฐีของโลกอีกหลายๆ คนได้อย่างแน่นอน :-) ... ทั้งหมดคือความบ้าเห่อและคลั่งไคล้ที่จะสามารถเชื่อมต่อกับโลก digital ในลักษณะของ network แบบ "โลกที่ไร้พรมแดน" โดยไม่สนใจใยดีต่อองค์ประกอบพื้นฐานอื่นๆ ของระบบ ไม่ว่าจะ เป็นศักยภาพของบุคลากร กระบวนการทางกฎหมาย ระบบระเบียบทางขั้นตอนของเอกสาร ตลอดจนถึงการประสานงานทั้งภายใน และระหว่างหน่วยงานต่างๆ ... ไม่สนใจแม้แต่การสอดส่องดูแลและการตรวจสอบ ... ทุกคนเชื่อว่า ... เราต้องวิ่งไปก่อนแล้ววิ่งกันที่หลัง เพราะ "กระแสน" ที่จะกระโดดเกาะรถด่วนขบวนนั้นให้ทันด้วยความ "กั๊งวลอย่างสุดซึ้ง" ที่ไม่อยากจะ เป็น "เผ่าพันธุ์อันล้าหลัง" ในกระแสแห่ง "ค่านิยมลมๆ แล้งๆ"

วันนั้น ผมรู้สึกได้ถึงความผิดปกติของ "กระบวนการคิด" ของผู้คนที่เริ่มจะไม่ใช่กระบวนการกันอีกแล้ว ทุกคนต่างก็นำเสนอ idea แปลกๆ ใหม่ๆ ออกมา ราวกับว่าพวกเขา มี "พระเจ้าอยู่ในกำมือ" กันเรียบร้อยแล้ว และพร้อมที่จะเนรมิต "ภาพฝัน" อันวิจิตรพิสดารต่างๆ ประการ ให้กลายเป็นความจริงขึ้นมาได้ง่ายๆ โดยไม่ต้องออกแรง หรือไม่ต้องใช้ความพยายามใดๆ อีกเลย !!! ... นั่นคืออาการที่เรียกว่า weird ซึ่งแปลด้วยความหมายหนึ่งได้ว่า "ดิ่งต๊อง" นั่นเอง :-)

"คนดิ่งต๊อง" ที่หลงยุคมาถึงเวลานี้ ก็น่าจะเป็น "บริหารรัฐบาล" อยู่อย่างหน้าด้านๆ นั้นคนหนึ่งละ เท่าที่ผมนึกออกมาในตอนนั้น ... ที่เหลือก็ น่าจะอีกประมาณ 10 กว่าล้านคนที่ยังเห็นดีเห็นงามกับ "ความง่าย" ที่นำเสนอเป็นนโยบายหาเสียงของ "ไอ้ดิ่งต๊อง" ตัวนั้น ... ถ้าเรียกด้วยภาษาแบบของผม ก็น่าจะใช้คำว่า "พวกมันง่าย" ก็แล้วกัน เพราะเป็น "เผ่าพันธุ์" ที่ไม่ชอบคิด หรือไม่ชอบทำอะไร ด้วยตัวเองอย่างจริงจัง จังๆ เนื่องจากการจ้องแต่จะ "เอาเปรียบคนอื่น" นั้น ดูจะมีความสุขสบายมากกว่า ทั้งยังจะได้รับการชานนามจากสังคมรอบข้างอีกว่าเป็น "คนฉลาด" อย่างหาตัวจับได้ยากยิ่งจริงๆ !!! ... นี่คือ "กระแสสังคม" หนึ่งที่ยังส่งผลกระทบมาจนตราប់ทุกวันนี้

มาถึงตอนนี้ ผมเองก็ยังอยากจะถามคำถามเดิมๆ นั้นอีกว่า ... "Are you going to be wired or getting to be weird?" เพราะผมรู้สึกว่า พ่อๆ แม่ๆ ทั้งหลายที่ไม่ค่อยจะเข้าใจกลไกทางสังคม พยายามที่จะผลักดันให้ลูกๆ ของตัวเอง "ต้อง" ทุ่มสุดตัวทุ่มสุดใจ ราวกับว่ากำลังพยายามจะผืนให้ลูกๆ ของตัวเอง "ต้อง" วิ่งแข่งกันไปเกาะรถด่วนขบวนวัฒนธรรมบ้าง บอจ นั้น ทั้งๆ ที่ตัวเองก็ยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่า มันกำลังจะวิ่งไปไหน?? ... แต่ก็ทั้งแรงผลักและแรงกระแทกที่พ่อๆ แม่ๆ ทั้งหลายได้ทุ่มเทลงไปอย่างมหาศาลนี้เอง ได้ส่งผลให้เกิด "โรงเรียนกวดวิชา" ที่แพร่กระจายกลายเป็น "อุตสาหกรรมทางการศึกษา" ประเภทหนึ่ง ที่เติบโตได้เร็วพอๆ กับ สื่อลามกทุกๆ ประเภท รวมกันในทุกวันนี้ !!!

ผมไม่ได้เป็นพวก "ต่อต้านการศึกษา" แต่ผมก็ไม่เคยเห็นด้วยกับ "วิธีการ" ที่ทั้งสังคมต่างพากันยอมรับว่าถูกต้องแน่นอนที่ผมเองก็เคยผ่านวันเวลาอย่างนั้นมาก่อน แต่ผมก็ไม่เคยคิดฝันว่า ผู้คนในสังคมจะนึกเห็นดีเห็นงามไปกับคติความเชื่อของ "การแข่งขันทางการศึกษา" ขนาดนั้น ... ผมเองก็ไม่แน่ใจว่า ผู้คนในรุ่นของตัวเองนึกคิดอย่างไรในเวลานั้น แม้ว่าตัวเองจะเรียนๆ เล่นๆ และเฮฮาไปตามประสา ไม่ว่าจะ "ในรั้ว" ของโรงเรียนภาคบังคับ หรือ

"ในกล่อง" ของโรงเรียนกวดวิชา แต่ผมเชื่อเสมอว่า ตัวเองได้รับ "การศึกษา" มากกว่าเด็กๆ สมัยนี้ ... เพราะชีวิตของผม ไม่เคยต้องจมปรักอยู่กับเพียงตำรับตำราเท่านั้น ... พวกเราได้ผ่านวันเวลาของ "การมีชีวิต" อย่างจริงๆ มาก่อน ... ชีวิตที่มีมากกว่าในหนังสือ ชีวิตที่มีมากกว่าแค่วิชาการและการแข่งขัน ชีวิตที่มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและการรู้จักแบ่งปันกับเพื่อนๆ ทั้งที่คู้หน้าคู้ตา หรืออาจจะแปลกประหลาดไปบ้างก็ตาม :-)

"โรงเรียนกวดวิชา" ในสมัยนั้น เป็นศูนย์รวมของ "เด็กขี้เบื่อ" ที่ไม่อยากเรียนอะไรๆ ซ้ำซากจากปากของครูในโรงเรียนของตัวเอง พวกเราไป "เรียนลัด" เพื่อสอบเทียบชั้นบ้าง หรือไม่กี่เพื่อจะได้มีโอกาส "ทบทวน" บทเรียนของตัวเองอย่างรวดเร็ว ก่อนที่จะต้องลงสนาม "สอบแข่งขัน" กันเท่านั้นเอง ... ไม่ใช่เรียนกันตะพืดตะพือเพราะ "กลัวไม่ทันเพื่อน" อย่างในสมัยนี้ ... สมัยนั้น "โรงเรียนกวดวิชา" คือ "แหล่งช้อปปิ้ง" ของเด็กที่เรียนได้เร็วกว่าเพื่อนๆ และอยากจะหาอะไรๆ ใหม่ๆ มาเติมให้กับตัวเอง ... ไม่ใช่เริ่มต้นจากแนวความคิดที่ถูกบีบคั้นหรือกดดันเพราะการเรียน "กวด" วิชาในสมัยนั้น ... เรียกว่า "เรียนเอามัน" กันจริงๆ :-)

แต่คติความเชื่อของการ "เรียนเอามัน" ในยุคสมัยปัจจุบันได้เพี้ยนไปจากเดิม ... "ความมัน" ในสมัยปัจจุบันคือ "การเอาชนะ" คนอื่นๆ ... มันคือความเชื่อที่ต้องการ "การอยู่เหนือ" หรือ "มีความโดดเด่น" ยิ่งกว่าคนอื่นๆ ... ซึ่ง "คุณค่า" ทาง "ความรู้สึก" ที่ว่านี้ ถูกมองว่า "คุ้มค่า" กับการนำ "ชีวิตวัยเด็ก" ที่ทุกคนมีโอกาสเพียง "ครั้งเดียว" ต่อการเกิดแต่ละครั้งนั้น ไปยัดไว้ในกรอบเล็กๆ ของ "ขอบตำรา" ... ซึ่งโดยส่วนตัวแล้ว ผมว่ามันคับแคบยิ่งกว่า "กรอบผนังของห้องเรียน" ซะด้วยซ้ำ !!! ... เด็กๆ ถูกปลูกฝังให้เชื่อว่า "ถ้าแกไม่แข่งคนอื่น คนอื่นก็จะแข่งแก" ... แนนอนที่เด็ก ๆ ส่วนหนึ่งก็ "เรียนเอามัน" กับค่านิยมใหม่ของสังคมที่พ่อ ๆ แม่ ๆ ของพวกเขาเฝ้าปัมมันขึ้นมา ...

ก็ถ้าวิถีการ "เคี้ยวกรำ" ทางตำราขนาดนั้นมันมีประโยชน์จริงๆ ทำไมผลสำรวจของทุกๆ สำนักในหลายๆ ปีที่ผ่านมาของทั่วโลก ถึงได้มีผลสรุปชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า ประเทศไทยยังขาด "แรงงานทักษะ" หรือ knowledge workers อยู่อีกล่ะ? ... ทำไมแวดวงธุรกิจบ้านเราถึงยังก่นด่าระบบการศึกษาของประเทศ ว่าไม่ยอมผลิตบุคลากรที่มีความพร้อม หรือมี competency ที่เพียงพอกับความต้องการของพวกเขา? ... ในขณะที่เด็ก ๆ ของประเทศไทยก็ร่ำเรียนกันอย่างคร่ำเคร่ง และต้องแบกกระเป๋าหนังสือที่หนักกว่าน้ำหนักตัวเองอยู่ทุกๆ วัน ... มันเกิดอะไรขึ้น? ... แต่ก็มีเด็กอีกกลุ่มหนึ่งที่อุตสาหะเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลไปแข่งขันทางวิชาการกับต่างชาติ และกวาดเอารางวัลเด่น ๆ ของการแข่งขันในแต่ละสนามกลับมาอวดโอ้ให้เป็นที่ขึ้นอกขึ้นใจแก่ชาติตระกูล ... แล้วทั้งประเทศก็เกิดเป็น "วงจรรูบาท" ที่พ่อ ๆ แม่ ๆ ทั้งหลายยิ่งเคี้ยวกรำลู ก ๆ ของตัวเองด้วยตำรากองโต กับล้างผลาญเวลาในวัยเด็กของพวกเขา ด้วยการยัดเข้าไปใน "กล่องเล็กๆ" ของโรงเรียนกวดวิชา ... ซึ่งผมไม่แน่ใจจริงๆ ว่า "การมีสติ" อย่างนั้น ยังจะสามารถจัดให้ถูกเรียกว่าเป็น "การมีชีวิต" อยู่อีกได้หรือไม่ ???

ในอีกแง่มุมหนึ่ง หน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะภาครัฐหรือเอกชน แม้ว่าจะมีเสียงก่นด่าต่อว่าระบบการศึกษาของประเทศตัวเอง แต่ก็มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการรับสมัครพนักงาน โดยใช้ "วุฒิบัตร" หรือซ้ำร้ายกว่านั้นก็ใช้ "เกรดเฉลี่ย" ที่คลอດออกมาจากระบบการศึกษานั่นแหละนี่ เป็นหลักฐานเบื้องต้นในการรับพิจารณา ?? ... แล้วนั่นไม่ใช่เป็นการสนับสนุนความพิการนี้ทางอ้อมหรือ???!!! ... เพราะมันยิ่งจะกลายเป็นตัวเร่งให้พ่อ ๆ แม่ ๆ ทั้งหลาย "พุ่มพูนสร้าง" ตัวเลขทางสถิติการศึกษาอย่างบ้าคลั่งให้กับลูก ๆ ของพวกเขา ... โดยแทบทั้งหมดจะคิดคำนวณอย่างเบ็ดเสร็จออกมาเป็น "การลงทุนทางการศึกษา" เพื่อหวังผลตอบแทนที่จะกลับมาเป็นอาชีพการงานในอนาคต ... ของ "ตัวเอง" ของเด็ก ๆ เหล่านั้น !!!

ผมขอยืนยันว่า นี่คือ "วงจรรูบาท" ทางการศึกษาอย่างแท้จริง และเป็น mind set ที่ผิดพลาดอย่างมหันต์อันทำลายล้าง "จิตสำนึก" อย่าง "ลัทธิสังคมนิยม" ของมนุษย์ลงไปทีละเล็กละน้อย และล้างผลาญเวลาของการอบรมบ่มเพาะทางวัฒนธรรมของการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันทางสังคม โดยเริ่มตั้งแต่ "ความล้มเหลว" ในระดับครอบครัวนั้นเลยทีเดียว ... ณ ตรงนี้ ... ผมก็คงต้องย้อนกลับไปถามคำถามเดิมของ Alvin Toffler อีกครั้งว่า "ผลิตภัณฑ์ของโลกทุนนิยมจะสูญเสียมามากน้อยเท่าไร ถ้าผู้คนในสังคมล้มเหลวในหน้าที่ของการปฏิบัติตัวเป็นพ่อเป็นแม่?"

จนถึงทุกวันนี้ ... ผมยังอยากให้ความคิดและความเชื่อของตัวเองเท่านั้นที่ผิดพลาด ... เพราะประชากรในซีกโลกทางความคิดแบบของผมนี้ ได้กลายเป็น "ชนกลุ่มน้อย" ในสังคมไปแล้ว !!

บทส่งท้าย

เดิมทีเดี่ยว ผมก็คิดๆ นึกๆ แบบไม่ค่อยจะสบอารมณ์กับระบบการศึกษา และกลไกที่ไม่ค่อยจะอยู่กับร่องกับรอยของสังคมอย่างเงี้ยๆ ไปตามประสา "ชนกลุ่มน้อย" ของสังคมอยู่แล้ว มันไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเอ่ยปากว่ากล่าวตักเตือนผู้คนในสังคมที่เป็น "ชนกลุ่มใหญ่" ในวัฒนธรรมอันพิลึกพิลั่นนี้ ... ก็ได้แต่นั่งดูนั่งฟังอย่างเอ็งจอนาใจพร้อมๆ กับสั่งสอนเด็กๆ ของตัวเองให้พวกเขาเรียนรู้สึกนึกคิดของผมต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นอยู่

ผมไม่ใช่คนที่ "มองโลกในแง่ร้าย" แต่ก็ไม่ชอบให้ใคร "มองโลกในแง่เดียว" ... จริงๆ แล้ว ผมไม่เคยสบถใส่วัฒนธรรมที่แปลกๆ ใหม่ๆ รอบๆ ตัว แต่ผมชอบสบถใส่ "ความบ้าเห่อ" อย่างไม่ยั้งคิดของผู้คนซะมากกว่า ... เรียกว่าถ้าเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งมากจนเกินไป ผมก็จะกระแทกให้เห็นอีกข้างหนึ่งอย่างเกินพอดีไปบ้าง ... เชื่อว่าอาจจะช่วยให้สมดุลกัน :-)

... ในบางเวลาผมก็กระแทก "ความคร่ำครึโบราณ" อย่างเสียดสีของบางคน ด้วยการเทิดทูนกระแสนิยมของสังคมอย่างล้นเหลือ ราวกับว่าตัวเองเป็น "สาวกผู้ซื่อสัตย์" หรือ "ทาสทางความคิด" ไปแล้ว ... ประมาณนั้น :-D

ก่อนที่จะมาถึงหนังสือเรื่อง Revolutionary Wealth ของ Alvin-Heidi Toffler นั้น ผมเคยอ่านหนังสือแปลเรื่อง "เงินตราแห่งอนาคต" ของใครซักคนที่หาอ่านต้นฉบับภาษาอังกฤษยังไม่ได้ ... ซึ่งมันมีหลายประเด็นในนั้นที่น่าสนใจ และผมคาดหวังว่าจะได้เห็น idea ที่ต่อเนื่องจากหนังสือเล่มดังกล่าวจากข้อเขียนของ Alvin Toffler อีก ... แต่ก็มาสะดุดอารมณ์เอาที่เรื่อง "โลซีโกลีเยียว" ที่แยกตัวอย่างไร้ได้อย่างเจ็บปวด :-)

... และกลายเป็นจุดเชื่อมต่อกับ "ความไม่พอใจต่อระบบ" ที่ฝังอยู่ลึกๆ ในความคิดดั้งเดิมของตัวเอง ... อันเป็นที่มาของชื่อตอนใน episode นี้ว่า "วิกฤตการณ์พ่อแม่ไม่สั่งสอน" ... เพราะผมรู้สึกอย่างนั้นจริงๆ กับสภาพสังคมในปัจจุบัน

พอๆ แม่ๆ หลายคนมักจะหลงเชื่อกันว่า การ "ทุ่มทุน" อย่างมหาศาลให้กับ "ต้นทุนทางสังคม" หรือ "ต้นทุนทางการศึกษา" ของเด็กๆ ของพวกเขา คือความปรารถนาดีอย่างล้นเหลือสุดจะเปรียบประมาณใดๆ ได้อีกแล้วในจักรวาลนี้ ... ผมอยากให้ทบทวนกันใหม่ ... ผมเชื่อเสมอว่า "เด็กๆ" ต้องการอะไรบางอย่างที่มากกว่านั้น ... ไม่ได้แปลว่าพวกเขาต้องการ "การทุ่มทุน" หรือต้องการ "ความรู้ทางวิชาการ" ที่มากยิ่งขึ้นไปอีก ... เพราะเท่าที่เป็นอยู่เวลานี้ ผมก็เชื่อว่าพวกเขาอยู่ในสภาพที่ "อนาคตทางวิญญาณ" กันเกินพอดีไปตั้งนานแล้ว :-)

ผมเองก็ตอบไม่ได้ว่าการ "เลี้ยงลูกให้ถูกทาง" นั้น เขาต้องทำอะไรกันบ้าง แต่ก็เชื่อว่าเขาไม่ได้ป้อนให้แก่เฉพาะ "ตำรา" เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะเผ่าพันธุ์ของพวกเขาไม่ใช่ "ปลวก" หรือ "มอด" และมีความต้องการคุณค่าทางโภชนาการที่มากกว่าแค่เซลลูโลสที่สังเคราะห์แล้วจากพืช :-)

... และยิ่งมีความเชื่ออย่างเหนียวแน่นด้วยว่า "ส่วนผสมทางวิญญาณ" ที่เด็กๆ ของพวกเราต้องการนั้น มีมากกว่าแค่ "วิชาการ" อีกหลายเท่า ... "ความรู้" เป็นเพียง "เครื่องมือ" หนึ่งในกรอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต แต่น่าจะไม่ใช่ "สรณะ" เพียงหนึ่งเดียวที่พวกเราต้อง "แข่งขัน" เพื่อจะได้ครอบครองไว้อย่างไร้แก่นสาร ... เพราะจริงๆ แล้ว "ความรู้" คือสิ่งที่เราต้อง "ร่ำเรียน" ไปตลอดชีวิต มันไม่มีที่สิ้นสุด และมันไม่เคยหยุดนิ่ง ... แล้วพวกเราจะ "เคี้ยวกรำ" เด็กๆ ให้วิ่งไปถึงไหน?? ... เพราะหากจะเปรียบเทียบกับ "การวิ่ง" จริงๆ แล้ว ... "การศึกษา" เปรียบเหมือน "การวิ่งมาราธอน" ที่เราต้องรู้จักความพอเหมาะพอดีของการใช้ "พลังแห่งชีวิต" ไปจัดการกับมัน ... ตลอดเวลา

เกี่ยวกับ "คุณภาพ" ของ "มนุษย์องค์กร" ในทุกวันนี้ ผมอยากที่จะบอกว่า "ส่วนผสมทางวิญญาณ" ที่ขาดหายไปคือ "จิตสำนึก" ไม่ใช่ "ทักษะ" ... ที่สังคมต้องการคือ knowledgable workers ไม่ใช่ knowledged workers ... ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพราะพวกเขา "อ่อนล้าทางวิญญาณ" มากจนเกินไป หรืออาจจะเพราะพวกเขารู้สึกว่าพวกเขาได้บรรลุจุดประสงค์สำคัญของชีวิตไปเรียบร้อยแล้ว นั่นก็คือการมีหน้าที่การงานหลังจาก "คร่ำเคร่ง" กับการเรียนมาเกือบ 20 ปีในชีวิต ... หลายคนเชื่อว่าพวกเขาไม่ต้องเรียนรู้อะไรอีกแล้ว หลายคนเชื่อว่า "การเรียนรู้อะไร" หลังจากนี้ไป คือสิ่งที่เปล่าประโยชน์ และไม่มียุทธหมายปลายทางใดๆ ให้คาดหวัง ... ซึ่งระบบหรือกลไกทางสังคมทั้งหลาย คงจะปฏิเสธความรับผิดชอบสำหรับความผิดพลาดที่ปลูกฝังเข้าไปในกระโหลกของพวกเขาตลอด

เวลาหลายปีที่ผ่านมาได้ยากมาก มันคือ "วิกฤตการณ์" ที่ทุกๆ คนร่วมกันก่อ และช่วยกันสั่งสมมาเป็นเวลานาน ไม่ใช่เรื่องราวที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน และไม่ใช่เรื่องที่เป็นความผิดพลาดในส่วนใดส่วนหนึ่งของสังคม แต่มันเป็นความผิดพลาดของ "กรอบกระบวนทัศน์" และ "ค่านิยม" ที่บ่มเลี้ยงกันมาหลายต่อหลายรุ่นด้วยกัน

ไม่ต้องเสียเวลาถามว่า "มหันตภัยทางสังคม" นี้ จะมีทางออกอยู่ที่ตรงไหน แล้วก็ไม่ต้องถามว่าเราจะฝ่าฟัน "ความวิปริตทางสังคม" นี้ออกไปได้ยังไง ... ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ใครผิดหรือใครถูก ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ใครจะเป็นคนเริ่มต้นกระบวนการเยียวยารักษา ... แต่มันสำคัญที่ "ตัวเราเอง" ว่า ได้มองเห็น และเข้าใจ "ความวิกฤติ" ของเหตุการณ์นี้มากน้อยแค่ไหน ... แล้ว "ตัวเราเอง" พร้อมทั้งจะทำอะไรบางอย่างที่ไม่ใช่การส่งเสริม "วงจรอุบาทว์" นี้ ต่อๆ ไปหรือไม่อย่างไรเท่านั้น !!!!

Mr. Z.

กรุงเทพฯ, 16.08.2006